

Sõjaasjanduse ajakiri

SÕDUR

№ 29.

Laupäeval, 25. juulil 1925.

VII aastakäik.

LENUVÄE RÜGEMENDI AASTAPÄEVA PUHUL

20. VII. 1919 — 20. VII. 1925.

LENUVÄE RÜHM RIVIS.

Sõjaministri abi seletus eralennuasjanduse küsimuse kohta.

Ühenduses eralennuasjanduse küsimuse käsitlemisega ajakirjanduses, tehti minu poolt korraldus avalikult informeerida asjast huvitatud kodanikke, kuidas on tegelikult meie eralennuasjandus välja kujunenud. Seletuse ajakirjanduse esitajatele edasiandmine tehti ülesandeks Kindralstaabi ülemale. Edasiandmisel teatas Kindralstaabi ülem, et sõjaministeeriumi poolt on antud täielik materjal meie eralennuasjanduse arenemise kohta, iseloomustavad andmed „Aeronauti“ tegevuse üle ning ülevaade selle kohta, kuidas (vastavate õhusõidu määruste puudusel) on tekkinud olukord, mida kasutades mõnelt poolt ignoreeritakse riigi suveräänseid õigusi oma õhu ruumi kohta. Seletust ajakirjanduse esitajatele edasi andes, teatas Kindralstaabi ülem, et iga leht võib avaldada antud seletustest nii palju kui tarvilikuks leiab.

Kindralstaabi ülemalt saadud seletust kasutasid lehed tõesti igauks oma soovide kohaselt. Seejuures leidis osa ajakirjandust võimaliku olevat väga teraval toonil Kindralstaabi ülemale kindral Tõrvandile kallale kippuda, avaldades arvamist, et viimase poolt ajakirjandusele edasi antud seletus on ainult kindral Tõrvandi isiklik seisukoht ja sugugi mitte sõjaministeeriumi oma. Arusaamatuste ärahoidmiseks loen seepärast oma kohuseks teatada, et Kindralstaabi ülem andis ajakirjandusele mitte on a isikliku seletuse, vaid sõjaministeeriumi vaated eralennuasjanduse, eriti „Aeronauti“ kui Eesti õhusõidu seltsi kohta. Need vaated on väljendatud ettekandes Vabariigi Valitsusele 18. septembrist 1924 a. ning allakirjutatud ministri, sv. staabi ning Kindralstaabi ülemate poolt, s. o. — kõikide nende juhtivate isikute poolt, kellede kohus on eralennuasjanduse vastu huvi tunda riigikaitse seisukohast välja minnes. Käesoleval aastal on sõjaminister ranna-, õhu- ja sisekaitse ülema ettepanekul hoiatanud „Aeronauti“, et tulevast aastast peale keelatakse ära Lasnamäe aerodroomi kasutamine eralennukitele. Selleks on väga kaaluvad põhjused, mis ka ajakirjandusele antud seletuses ära tähendatud.

Sõjaministeeriumi seletuses, mida Kindralstaabi ülem ajalehtedele edasi andis, on selgesti rõhutatud, et sõjaministeerium hindab kõrgelt rahvuslist ning elujõulist eralennuasjandust. Samal ajal on sõjaministeerium selgesti öelnud, et väljamaa lennukite piiramata liikumine Eesti õhuruumis on täitsa lubamata. Sõjaministeerium on ka selgesti öelnud, et enne kui anda ühele eraettevõttele laialdased õigused liikumiseks meie õhuruumis, peavad olema vastavad konventsioonid nende

riikidega, kelle lennukid ühes Eesti omadega teatud liini (üle Eesti pinna) teenivad. Samuti tunneb sõjaministeerium kohustust nõuda, et eraõhusõit oleks korraldatud vastavate seaduste ja määruste alusel.

Sõjaministeerium saab väga hästi aru raskustest, mis tekivad siis, kui Eesti ühineks Pariisi 1919 a. konventsiooniga. Seepärast on ka Sõjaministeerium omas ettekandes Vabariigi Valitsusele 18. sept. 1924 a. äranäidanud teed, kuidas võiks eralennuasjandus areneda riikiselt kasulikul kujul ka ilma Pariisi konventsiooniga ühinemiseta. Selle kohta on lühidalt öeldud ka Kindralstaabi ülema poolt ajakirjandusele edasi antud seletuses: Sõjaministeerium peab kõige selle juures võtma eralennuasjanduse küsimust mitte ainult majanduslisest, vaid ka poliitilisest küljest. Meil ei või olla ükskõik, kas lendavad meie õhuruumis meile sõbralikkude rahvaste lennukid või lennukid, mida juhivad isikud, kes hiljuti Eesti vastu võitlesid. Selle küsimuse lahendamaks Sõjaministeerium nii, et iga riik, kellega on sõlmitud õhusõidu konventsioon, on üheõigusline Eesti õhuruumis (kui konventsiooni endaga ei ole maksma pandud erikitsendused).

Üldiselt tahab sõjaministeerium, et eralennuasjandus oleks seaduslikult korraldatud, et seejuures oleks küllalt silmas peetud riigikaitse huvisid ning et „Aeronaut“ kui Eesti õhusõidu ainsam selts, ei seoks oma tegevust ainult sõjaväe lennukooli aerodroomi kasutamise, sest seal pole võimalik ühel ajal edukalt teha õpelende ning korraldada eralennusadama töid.

Kõike seda on Kindralstaabi ülem rõhutanud sõjaministeeriumi (mitte isiklikus) seletuses.

Kui nüüd osa ajakirjandust ning „Aeronauti“ juhatus on püüdnud eelpool toodud Sõjaministeeriumi seisukohta kindral Tõrvandi arvele panna, siis on see täitsa ekslik ja, võib olla, isegi sihilik, sest osa ajakirjanduse ning „Aeronauti“ juhatuse poolt on antud seletus avalikuse ette toodud moonutatud kujul. Kindral Tõrvand oli kui Kindralstaabi ülem ainult sõjaministeeriumi seletuse edasi andjaks. Selle kohustuse oleks võinud ka mõne teise vanema ohvitseri peale panna.

Lõpuks tahaks veel tähendada, et asjata on ühe pulga peale seada meile sõbraliku suurriigi ainsamat lendurit, kes juba Vabadussõja päevilt meie lennuväes teenib, ning võõraid lendureid, kes Vabadussõja päevil meie vastu sõdisid. Ärimeeste hulgas, võib olla, võetakse seda küsimust ükskõiksel, kuid kaitsevääs mitte.

Sõjaministri abi.

Veel taktitundest sõjaväe vastu.

Minu kirjutused „Sõduris Nr. 26 ja Nr. 27 on „Päevalehe“ veergudel väljakutsunud pikema arvustuse L. K. poolt, kes nähtavasti neist kirjutustest isiklikult puudutatud näib olevat. Arvustus kannab muidugi poleemilist laadi hariliku eesmärgiga opponeeriva poole peale kõige pealt varju heita, et selle järele paari üldlausega ja mitte midagi ütleva näitusega viimasele oma õpetust ja moraali ettepuhuda.

Kahjuks süvendab L. K. oma kirjutusega neid vaateid, milledega mina kaua kõhklend olen enemalt avalikult väljaastuda ja mis kahjuks mitte ainult minu isiklised pole, vaid suure osa sõjaväelaskonna arvamiseiga ühte lähevad, nagu sellest igast küljest saadetavad teated tunnistust annavad.

L. K. on üks neist tüübilistest meie seltskonna esitajaist, kes sundisid mind oma artiklitega esinema, kuna temal just taktitunde algõist sõjaväelaskonna vastu näivad tundmatud olevat. L. K. teab väga hästi, mida mina olen arvanud, kui seltskonna taktitunde puudulikkuse näituseks etteõin juhuse, kus Estooniasse perekonna õhtule kogemata sattunud ohvitserilt mitte kutset vaid soovitus nõuti, s. o. mitte rahalise tingimuse täitmist vaid kõlbulikkuse tunnistust, ja see on haavav. Kuuldavasti sõidab L. K. lähemal ajal väljamaale toimetuse kulul oma ala süvendama; veendumu siis L. K. võõra rahva juures, kuivõrd sael mündris ohvitser soovitud külaline on igalpool; meie ohvitseri igatahes peab seesugust soovitus veel kellegi juures palumas käima, sest ilma selleta on ta soovimata külaline.

L. K. oma ehtsa ajakirjaniku väledusega pöörab aga asja kohe nii, nagu nõuaks mina ohvitseridele piletit sisselaskmist Estoonia teatrisse. Sarnase vassimisega valmis saades on temal võimalik nüüd resümeeida, et vaadake, mitte meie vaid teie sõjaväelased ise hävitata taktitunnet enda vastu. Oma eesmärgi saab L. K. arvatavasti ka kätte, on ju „Päevaleht“ võrdlemisi „Sõduriga“ palju laiemas ringkonnades loetav leht. Meeleolu on loodud, vastane mahatehtud, tema enda sõjariistaga ja see on peaasi.

Analoogilist võtet kordab L. K. minu tähenduse kohta, et ajakirjandus vähe tähelepanu pühendab sõ-

javäe sisemise elule. L. K. mõtleb selle all ainult suu-remaid sündmusi ja paraade, kuid egas nendes ei peeldu üksiku sõjaväe osa igapäine elu oma murede ja tööga, mis rajavad sõjaväe tugevuse. Arvatavasti seis Soome presidendi külaskäigu puhul peetud paraadil ka L. K. Vabadusplatsi keskringis, kuhu peale ajakirjanikke kedagi muud ei lastud ja vaevalt võis ta paraadimarsist väljalugeda midagi iseloomustavat eraldi jalgväe-, ratsaväe-, lennuväelase j. n. e. kohta. Paraad on ametlik tseremonii, milles sõjavägi ise ennast esitleb otsekohe rahvale, nii et sündmuste kirjeldus hiljem ajalehtedes on tingitud enamini traditsioonist, kui informatsiooni tarvidusest. Seda tõendab ju kurioosiline nähtus, et sagedasti õhtul kell 1/9 ilmunud ajalehed kirjeldavad olevikus, kronoloogilises ja jutustavas vormis sündmusi, mis alles veel tulemata! Kas on siis tarvidustki kutsuda ajakirjanikke, kui nad kodu istudes juba ette kõik teavad, mis sündima peab.

L. K. seletab, et sõjaväelased ise ei taha, et neist kõneletakse, et ajakirjandusele olla ligipääs sõjaväele suletud. Nähtavasti viibib L. K. Tallinnas vähe aega, muidu poleks temale teadmata, et mitmest väeosadest on mitu korda käidud päale muu ka „Päevalehe“ toimetuse lävesid tallamas — palvega pühendada üks kord nädalas paar rida ühe ehk teise väeosale. Igakord on toimetuse poolt vastatud, et see ei huvita ringkondi. Ja sellest see jutt ongi, et „ringkondade“ huvid on mujal. Lendas ju L. K. ise paar aastat tagasi lennukil Tallinnast Tartu, mille järelduseks tema poolt sümpaatlik kirjutus „Postimehes“ ilmus ajal, kus meie lennuvägi tõesti vähe pakkuda võis. Nüüd aga korraga „põikpeasus“ ja „surmakärud“.

Ei, sõjaväe sisemine elu pole ajakirjanikkudele kunagi suletud olnud, väljaarvatud võib olla mõne küsimuse statistiline ja organisatsiooniline külg. Kuid huvitus ringkondades on kadumas ja ajakirjandus sõrgib sellele lihtsalt järele, kartes, et ehk korraga teda lugema ei hakata, kui ta ringkondadele igavatest asjadest jutustama hakab. Tappe-protsesside kultusele on nähtavasti mõtetu kõrvale seada argipäeva ühiskondlised küsimusi.

H. J.

Meie lennukool tänapäev.

3-da lennukursuse lõpetamise puhul.

A. S.

Lennuväe tublidus oleneb peaausjalikult kahest tegurist — isiklisest koosseisust ning tehnilisest varustusest. Kuigi need kaks tegurit, koosseis ja varustus, ühtlaselt peavad hääd olema, siiski on selge, et ka kõige parem tehnika ei anna maksimaalseid resultate, kui selle kasutajad küllalt küpsed ei ole. Sarnase järelduse tagajärjel peaksime koosseisu tublidust esiplaanile nihutama. Millest see tublidus aga oleneb? Loomulik, et esijoonel kasvatus, s. o. koolist ja siis süstemaatilistest trainingusterialal, kuid aluse edule ehk mitte-edule paneb siiski kool. Viimane on lähtepunkt, kus inimesele teatud vaated sisendatakse ning kus edasiastumiseks põhisuun kindlaks määratakse. Meie malevale ei ole vist ükskõik, missuguste algõistetega meie noor lennuvägi väeliikide teenistusse astub. Sellepärast võiks laiemale ringkonnale huvi pakkuda meie lennukooli praegune seisukord. Katsume seda lugejatele kirjalikult ning piltlikult selgitada, kõrvale kaldudes üksikasjust ning peensustest, millede avaldamine mitte küllalt soovitav pole.

Läheme pisut tagasi minevikku. Kui vabadussõda algas, polnud meil lennuasjanduse alal õieti midagi olemas, peale mõne üksiku lenduri ning aviomotoristi. Kuigi loota võis mõnede lennuväelaste juurde tulekut, oli päevaselge, et neid siiski niivõrd vähe, et otsekohe väerinnal midagi reaalselt ettevõtta, võimata on.

Otsustati siis koosseisu kasvatama hakata, milleks kasutati neid üksikuid eriteadlasi kes sel ajal kohal olid. Nii pandi alus lennukoolile. Esimene lennukursus, arvuliselt võrdlemisi väikene, tegutses kaunis viletsates oludes. Ei olnud õpeabinõusid, puudusid sisseseaded, tehnilised tarbed, raamatud, ei olnud õieti kooli ruumegi olemas. Et olukorrast vähegi selget pilti saada, võiks nimetada, et lennukool asus eramajas, kus tarvitada oli paar tuba, kus aset leidsid üks tahvel, üks mootor, üks propeller ja mõned pingid ning laud. Kuid tuli leppida sellega. Töö sai siiski tehtud, puuduste peale vaatamata, ja juba 1920 a. kevadel võisid esimesed noored lendurid rivisse astuda. Järgneval kaitsevää ümberkorraldamisel tõmmati ka len-

Lennukooli juhataja.

Sv. lendur noorem-leitnant V. Post.

nuväe koosseisu kokku. Möödus kauniste aega, enne kui selgus, et ilka võimata 1919 a. algatud kasvatus töö pooli jätta. Nõnda saabus 1921 a., millal algas meie teine lennukursus, juba märksa suurem esimesest. Aga ka see lennukool ei erinenud palju eelmisest: samuti puudusid ruumid, ei olnud kõiki sisseseadeid, õpeabinõusid, sellepärast olid ka selle töö tagajärjed veel kahvatud. Sellelt kursusest saime peale lendurite ja motoristide esimesed noored lendur-vaatlejad. Alles 1922 a. lõpus avanesid võimalused saada koolile paremaid ruume ja juurde muretseta abinõusid. Ka paranes õpetajate küsimus, ja õige tuntavalt, sest vahepeal oli palju nähtud ning kuulnud, oli juba oma väikene praktika olemas, ja mis peasi, mitmed meie lennuväelased võisid omada tedarisi väljamaalt, nõnda et juba 1924 a. alguses lennukoolil päris lootusrikkad väljavaated avanesid. Vahepeal oli lennuvägi ise tuntavalt laienenud, mis o makorda kooliedule kaasa võis aidata. Selles vahepealses kohendamise ajajärgus saime juure hulgakese aviomotoriste.

Varakevadel 1924 a. sünnib veel midagi, mis suure tõuke lennukoolile annab: lennuvägi laieneb, majandusline seisukord paraneb, teenistuse väljavaated suurenevad. Kriipsutan seda sündmust eriti alla, sest et tema enesega kaasa tõi uue voolu, uue energia ja kindla

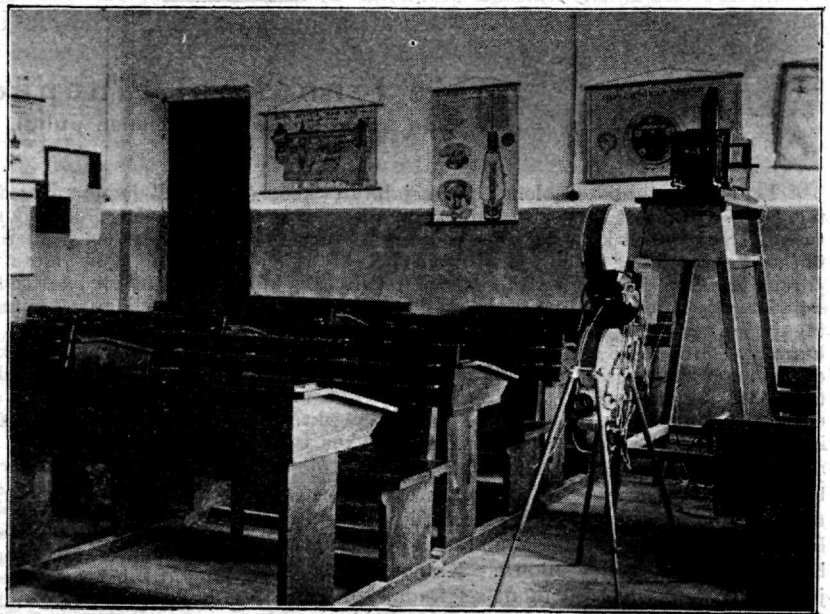
tahtmise lennuväelaste ridadesse. Palju, väga palju tuli võidelda selle paremuse kättesaamisel, kuid nähtud vaeva tasus ausalt ära saavutatud edu. Seda hüpset edasi tehes, peab lennuvägi oma aitajaid Kindralstaabi üleimat ning sõjaväe Ringkonna üleimat meeletutama. Kindla usuga ning lootusega tulevikku avas lennukool 1924 a. oma kolmanda kursuse, kaunis suure arvu õpilastega. Lennuväe 6-daks aastapäevaks on see töö lõpule jõudmas.

Nõnda oleme siis tänapäevani välja jõudnud. Läheme nüüd lugejaga koos ning teeme ühe ringkäigu läbi lennukooli.

Nagu igal korralikul asutusel, nõnda ka lennukoolil, on oma väikene kantselei. Siin ruumis asub ka kooli raamatukogu, mis kaunis rikkalik, ning peale selle veel lugemislauad, kus alati saadaval on kõige värskemad väljamaa lennuajakirjad.

Möödudes koolijuhataja ja operatiiv töötubadest jõuame klassituppa A. Vastavalt tunniplaanile peetakse siin gruppide kaupa loenguid lendur, lendurvaatleja ning aviomotoristi õpilastele. Ettekantud saab siin sarnaseid aineid, millised ei ole seotud keeruliste õpevahendite käsitamisega otsekohe loengu ajal. Nõnda siis ei ole klassis midagi erilist, silmatorkavat. Mööbel uus, kasepuust, kõrgeväärtuslist varandust endast ei kujuta, aga soetamine ei olnud just väga kerge.

Kui meie siit edasi sammume, jõuame klassituppa B. millest ülevaate annab pilt Nr. 1. Siin, kaunis ruumikas toas leiavad aset mitmesugused loengud, vaheldimisi lendurite ning lendurvaatleja klasside õpilastele. Loenguid selgitatakse mitmesuguste skeemide ning joonistuste abil, misjuures suurt tarvitamist leiab projektsioon latern. On olemas suur kogu diapositiive, millised laterna läbi suurele ekraanile valgustatakse. Diapositiive leidub mitmete erialade kohta, ei puudu ka viimased uudised väljamaa lennuasjandusest. Peab tähendama, et sarnane piltlik loengu rikastamine väga palju kaasa aitab aine kergemaks arusaamiseks ja selle meeletajamiseks. Diapositiivide tarvitamine teeb ühtlasi aine meeldivamaks ning tuumakamaks, andes kahtlemata rohkem kasu, kui joonistid ehk skeem kui seesugune. Samal otstarbel leiab kasutamist kino, mis-sugune aparaat klassis olemas. Raskusi tekitab vastavate filmide soetamine, kuid kõige lähemas tulevi-

Pilt nr. 1.

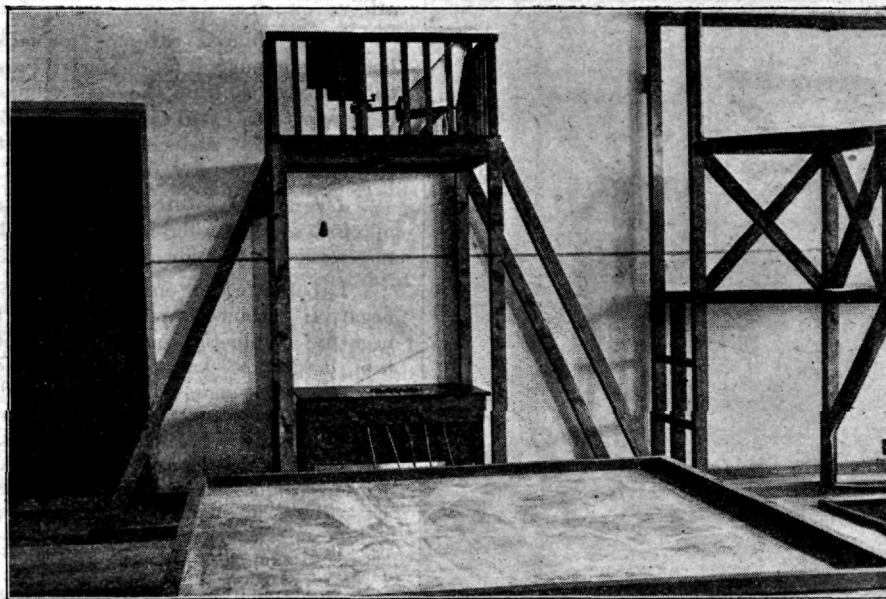
kus saab lennukool ka sellest raskusest üle, kui fotolaboratoorium oma filmimise sisseade kätte saab.

Järgmine oleks laskeasjanduse klass. Siin tutvustatakse õpilasi mitmesuguste relvadega. Siin on peale relvade tabelid ja mudelid millele järele selgitatakse lennukilt tulistamise algprintsipi. Mitmesugused lennukite mudelid on vastavalt väljanägemisele ning suurusele mitmes mõodus valmistatud, kusjuures neid võib igasse asendisse seada, nagu see tegelikult lennu juures ette võib tulla. Õpilane peab siin selge algmõiste omandama mudelite suuruse ning asendi kohaselt sihtimiseks. Tabelite abil saab selgitatud mitmesugused resultaadid, missugused võiksid olla ühe ehk teise laskmise juures. Loomulik, et laskeasjandus sellega kaugelt veel piirdunud pole. Vähe on häast väljaarvamistest ning osavast sihtimisest, on tarvis häd

Instruktor asub kontaktide juures kus õpilasele lina peale vastusignaali välja paneb. Ülesande kohaselt nõuab õpilane tuld, instruktor täidab seda lambikeste süütamisega, võtab vastu vaatlusandmed ning vastab signaalide abil. Ühe sõnaga tegevus poligoonil, kuid miniatüüris. Kui vast arvatakse, et sarnased harjutused kerged, on siis eksiksime tublisti.

Mis siin sisuliselt raske on, siis nimelt mürskude langemise hindamise meetodide kätteharjutamine. See nõuab suurt vilumust ja selleks ongi nimetatud sissead hädatarvilik, millega hulk tegelikke lendusi saab ärahoitud.

Järgmine aste siit on töötamine poligoonil. Samas ruumis asub pommitamise õpetuse sissead, kujutatud pildil Nr. 3. Sissead on järgmine; all rullidel liigub elektrimootori jõul lina millele maastik vastavas

Pilt nr. 2.

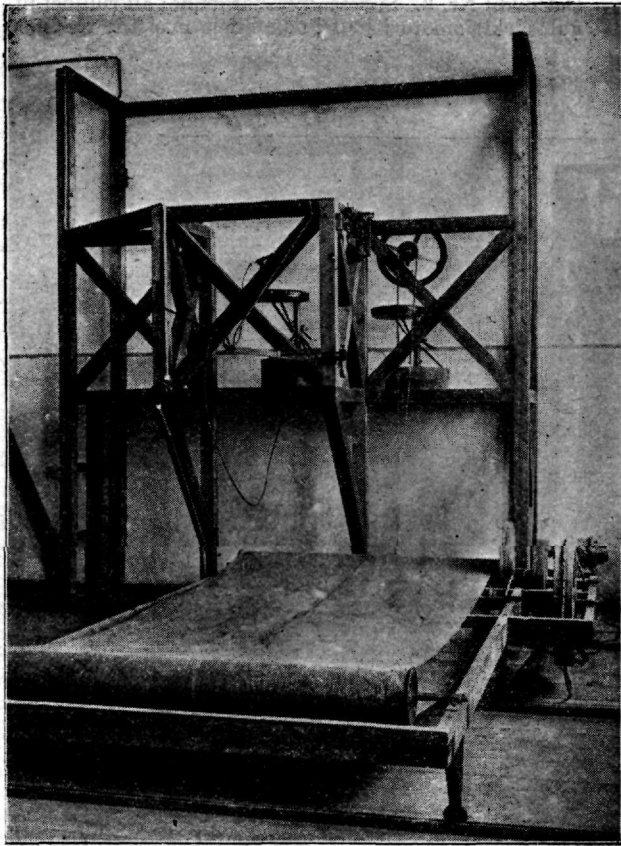
tegelikku laskmist. Viimase saavutamiseks on terve rida harjutusi, millised läbiminnakse. Harjutustele järgneb tegevus lennus, kus esiteks läbiminnakse õppused fotokuulipildujatega ning peale seda tegelikud laskmised lennukite relvadega. Laskeasjandus on lennuvägedes üks tähtsamatest aladest, temast oleneb, võiks öelda, täielikult, iga lennuväe saavutused. Sellepärast tuleb seda ala väga tõsiselt võtta. Laskeosavus on igas väeliigis üks raskemaist ning tähtsamaist õpealadest, ta on aga eriti raske lennuvägedes, sest tegevus õhus, sihid, mis seal liiguvad ja olukord milles sihid viibivad, on sootuks erinevad maastikul olevast tegevusest, seepärast sunnivad nad laskurit õhus raskemates tingimustes töötama.

Pilt Nr. 2 kujutab ruumi, kus asub sissead algõppuseks kahurväe tule juhtimise alal. Üleval platvormil asub õpilane, kelle käsutada summer ning morsevõti. All on maastiku vaade, lina, nagu see tegelikult välja näeb lennukilt. Lina all tahvel hulga elektri lambikestega, missugust tahvelt ümberpaigutada võib.

maastaabis peale maalitud, liigub kiirusega mis vastava kõrgusega tingitud. Üleval platvormil kaks istet, üks lenduri jaoks kes lennukit (lina) juhib, teine iste vaatelejale, kes tegutseb sihinguga ning pommi heidab. Ühes ülesandega antakse kõik tarvilised andmed ning kaardid, nende järele tehakse ettevalmistused ning „lend“ algab. Pealtnäha päris lihtne ajaviide, kuid tegelikult ei lange esimene pomm siiski mitte märki. Vaja oskust, vilumust, Seda annab elementaarselt, ilma bensiini kulutamata ülalnimetatud sissead. On need õppused läbi, algavad tegelikult pommipildumised lennukilt, esiteks õpepommidega, pärast lahingupommidega mitmesugustes kaliibrites. Võib tähendada, et õpepomme edukalt ning odavalt valmistab lennukool ise.

Järgmine ruum kuhu meie jõame, on raadioklass. Siin asub lennukooli raadiojaam, igasugused osad, õpevahendid j. n. e. Laud ühes nende peale asetatud morsevõtmetega on õpilastele harjutamiseks. Kui tähestik ja signaalide cood, mis koosneb tervesr reast tabelitest,

kindlalt äraõpitud s. o. kui käsi ning kõrvad täiesti on vilunud signaalide vabalt saatmiseks ning vastuvõtmiseks, on järgmise astmena töötamine lennukil, esiteks maapeal, pärast õhus. Sellele järgnevad tööd ülesannete kohaselt. Edasi tuleb mootori klass. Selles klassis sünnib esialgne tutvumine mitmesuguste mootoritega, nende üksikute osadega ning töötamise viisiga. Mitmesugused üksikud mootori osad on igasugustes läbilõigetel olemas, mis lubab kerget ning rutulist arusaamist. Pildid ning skoomid seda üksi ei võimalda.

Pilt nr. 3.

Klassis ei puudu ka mootori täieline läbilõige, ühes süütamise süsteemiga. Sarnaselt korraldatud õpemootori liikuma pannes saab lõpuliku ning selge pildi lennuki jõuallika tegevusest. Praktilised tööd mootorite juures, nagu lahtivõtmised, kokkupanemised, parandused, lennukile asetamised, proovimised j. n. e. sünnivad töökodades.

Lõpuks jõuame meie lugejaga lennukooli aerofotolaboratooriumi. Seda ala peame lugema üheks tarvilikumaks praegusaja lennuvääs. Ei suuda endale ette kujutada luureteenistust ilma fotota.

Maskerimise kunst on niivõrd edasi jõudnud, et inimese silm kipub jõuetuks jääma. Kuid inimene on leidnud omale häa abilise objektiivina. Tulevikus ei peaks mitte uudiseks olema nähtus, et maskerimise deschifreerimiseks rida plattesid ehk filmi ärakulutama

peab, enne kui otsitav leitud. Perspektiivne ning plaaniline foto, stereo-aerofoto, aerokino — need on nurgakivid õhuluures. Tähendame veel üksi kord, kuigi vast see otsekohe siia ei puutu, et lennutehniline personaal on sõjas vaid ainuüksi see tööjõud, kes m u r e t s e b aerofotot, kasutama aga saavad mitmesugused väejuhid. On meil palju neid väeliike, kes senini on, nüüd rahuajal, lennuväelt seda muretsemist nõudnud? Aga, hoidku taevast eksimise eest, kas meil on kuulda olnud, et üks väeliik on tulnud ja kategooriliselt nõudnud — andke meile meie lennuosa kätte!

Kuid meie peatusime fotolaboratooriumis. Esimeses toas sünnib fotoülevõttete lugemine ja korraldamine õpilaste poolt. Siin sünnib plaanide tegemine, legendade kokkuseadmine, ning valmistust ööd ülesannete järele fotode äraandmiseks instruktorile.

Samas ruumis asub lennukooli aerofotode arhiiv.

Edasi minnes satume fotoladusse, kus alal hoitakse lennukooli fotomaterjalid ning äratarvitatud plattede ja filmi kogud, viimased vastavalt registreeritud. Pildil Nr. 4 näeme kõiki neid aerofotokaamerate süsteeme, missugustega õpilased töid läbiminema peavad.

Järgnevate fototööde juures kerkib esiplaanile foto sõjaline külg, esiteks üksikülevõttete, pärast tervete raionide pildistamise näol.

Laboratoorium enesest jaguneb kahte ossa; negatiivi kabinet ja positiivi tuba. Esimeses, s. o. negatiivi kabinetis, nagu juba nimetus iseloomustab, laaditakse kasetid ülevõtmiseks ning peale pildistamist tuuakse jällegi kasetid siia plattede ehk fiitui väljavõtmiseks. Kohe peale seda sünnib siin plattede ehk filmide ilmutamine, nende tööde jaoks on olemas vannid ning veesisseseaded. Ruumi valgustuse võrk on farbekohaselt ehitatud. Et rutem ja segamata ilmutustöid läbiviia, on kabinetis olemas üksikud kongid, millistes vastav sissesead olemas.

Käies põhimõtte järele, et iga plate ehk film, olgu ta nii halb kui tahes, peab kasutatud saama, (sõjas peab sellest kui reeglist kinnipidama) tehakse selles ruumis kõik negatiivide parandused, mis suurt vilumust vajab.

Oleme nüüd lennukooli ruumid pealikaudsel läbikäinud. Ei olegi lõpuks midagi iseäralikku. Tõsi ta on, aga kui raske oli sedagi saada, kas või näiteks ruume endid. Ainult ruume üksi, mis siis muust rääkida. Peame meeldetuletama meil valitsevat korda, üleliigset formaalsust, kus väeosal isegi vähemates asjades algatusvõime, positiivne iseseisev töö, köidetud mitmete komisjonidega, lubade saamisega, mis palju aega nõuab. Aga siiski, meil on lennukool olemas, on märgata isegi selle kooli autoriteedi kujunemist, saab juba mõndagi teha loova töö alal. Midagi on tehtud, kuigi selle tegemise juures mitmetel ülematel mõne paragrafi vastu patustada on tulnud.

Meie lennukooli ülevaatus pole siiski veel lõppenud. Lendur-vaatlejate õpilased lähevad praktilistele töödele lennuvää maa- ning merilennu üksustesse, samuti ka aviomotoristi õpilased. Neid lennuosasisid meie ülevaatus miudugi ei hakka. Lendur-õpilased saavad oma praktilise lennuhariduse N. eskadrilli erodroomil, kus asuvad ehitused ning tehniline varustus, mis lendurite klassi kasutada.

Kerge pole ka lendur-vaatlejate praktiline väljaõpetus. Kõige mitmekesisemad alad, millel tuleb siin töötada, nõuab õpilastelt palju jõudu ja pingutusi igasuguste tehniliste abinõude ja aparaatide õppimiseks ja ümberkäimiseks. Siin tuleb teha luure lendusi, mis nõuavad kaardi põhjalikku tundmist, fotokaamera ümberkäimist, ekspositsiooni hindamist, teiselt poolt kompassi tundmist igasuguste kursi paranduste ja ümberarvestamistega.

Siin tuleb laskeharjutusi pidada lennukilt maa pihta ehk ühelt lennukilt teise lennukilt poolt veetavalohe pihta. Isenesestki mõista peab oma kuulipildujat läbi ja läbi tundma, et võimalik oleks tulevas õhulahingus kõige paremini laske-riista tarvitada ja ettetulevaid takistusi viibimata ärahinnata ja kõrvaldada — on ju iga sekund nii lõpmata kallid.

Edasi näeme koostööd ja side harjutusi teiste väliikidega, kus üheks lihtsamaks sidevahendiks keeruline ja kapriisne raadioaparaat oma sagedate veidrude ja riketega, mis nõuab õpilastelt lõpmata palju peamurdmist ja õppimist, enne kui temaga julgelt välja võib minna.

Lisame siia juure pommiasjanduse pürotehnika, pildumise osavuse, sihingute tarvitamise igasuguste parandustega, ilmastiku tingimuste hindamise ja ettemääramise osavuse, mootori teadmise, et abiks olla lendurile hädamaandumisel ja meie näeme, et täna päeva lendur ja lendur-vaatleja on üks universaalne tehnik. Kerge pole lenduri kutset omandada, kerge pole ka leida isikuid, kes kõigile nõudmistele vastaksid, mis lennukool neile etteseab.

Vähe on tervist, hariduslist staashi, hakkamist õppimise alal, — lendurõpilasel peab oma kutsele kohane vaim olema, mis sunnib teda ihu ja hingega anduma oma erialale. Ta peab olema julge, igal silmapilgul naitama oma algatusvõimet: tema refleksid sünnivad valgukiirusega, reageerides samal momendil peaaegu ja nagu automaatselt kohe väljakutsudes momendi küsimusele just kõige otstarbekohasema toiminguga. Tema mõistus on alati selge ja elav, kunagi leppiv ainult ettekirjutatud shabloonile ehk plaaniga, vaid alati otsiv, loomistaheline, rahutu. Ta peab olema leplik hääsüdamline taktitundlik iga kaasvõitleja sõjaväelase vastu, seisab ta ju nende kõikide teenistuses, kaugel arvamises, et tema on see „kõigist ette mees“. Kuid samal ajal uhke ja armunud oma kutsesse, eeskujulik oma täpsuses ja korrektsuses, lõpmata korporatiivne oma sisemises ringkonnas. On ju hingeliselt ühte sulanud see lendur ja see vaatleja, kes sagedasti äraandliku masina turjal koos võitlevad, võidavad ja koos surevad.

Õpilase vaimu ja iseloomu uurimine ja juhtimine vastava raale on instruktoritele üheks raskemaks ülesandeks, iseäranis lennukoolis, kuhu kokku tulevad nooredmehed igasuguse kutse alalt, sagedasti liig tulised, ettevaatamata enesehindamises ja kritiseerimises, ehk liig flegmaatiliselt, salalikult enese avaldamises. Tuleb kõiki mõista, üht taltsutada, teisi järel tõugata, et juba aegsasti, kui veel hilja pole, äranäha kas üks või teine õpilane hingeliselt kõlbab lennuperesse, vaatamata kõigi muu peale. Hingeline küpsus lennuväelastel on see algtegur, millest oleneb ta enda saatuse, seda ei saa ükski instruktor kergesti võtta, kellel vähegi südame-tunnistust rinnus.

Isemoodi inimesed on need instruktorid, nad näivad kui isevärki mehansmid, kellel lõpmata kannatus. Eriti kui juba õpilased maandumisi õpivad. Kujutage ette, ikka üks ja seesama jutt läbi telefoni; „vara väljavõetud“, „hilja väljavõetud“, tõusmine, ring, maan-

dumine ja nõnda lõpmatuseni. Palju see grupi päale välja teeb, kui ühe õpilasega keskmiselt 200 maandumist teha tuleb? Lennuväe terminoloogias hütatakse seda „viilimiseks“. Siiski juhtub, et vahel katkeb instruktoriga kannatus — sõlm sõlme päale, ületüüva päale, on selle märgiks, et õpilane mittu korda „vara väljavõttis“ ja instruktoriga närvid elama löid. Vaja näha instruktorit, kes rõõmustab kui laps oma õpilase edu üle ehk tõsine kivistanud pilgud sinavasse õhumerde

Pilt nr. 4.

puurib, kui õpilane esimest korda üksinda lendu on lastud. Ainult instruktoriga keha on aerodroomil sel silmapilgul, hing aga on seal üleval, õpilase juures. Ja miks ei peaks siis muret olema? Tema ütles, et õpilane võib minna, tema töö on ju see, kas inimese elu ja lennuk on kaalul ehk mitte. Nõnda kasvatab lennukool noori lendureid.

Kui õpilane õpelelennukil ettevalmistatud on, misuguse ettevalmistuse hulka ilmingimata kuuluvad vigurlennud, siis viiakse teda järgnevate lennukite peale üle. Siin juba sünnib lahusus; kes läheb raskemate aparaatide peale, kes kergete üheistmeliste lennukite gruppi. Loomulikult, jaotus sünnib iseloomu, oskuse ning soovi kohaselt.

Sarnane on meie lennukool tänapäev. Asjatundja silm ei leia nii mõndagi uudist lennuväljal meie lennukoolis, on veel ühte kui teist puudu. Selle puuduse kohta on aga ka põhjus, mis lennukoolist ei olene. Põhjus ei seisa inimestes, need suudaks veel paljudi ära-

teha, jätkub tahtmist, jõudu ning oskust. Aga mis siis põhjuseks? Raha! Ikka see raha, mida võrreldes esitatud nõuetega ja ülesannetega nii napilt antakse. Olgu kuidas on, aga oma lennukooli jaoks peame raha leidma, peame saama raha, ja see õigustatud hüüd ei vaiki ku-

nagi sest malevale peame meie lennupersonaali valmistama. Ärme unustame 1919 a. kogemusi, inimesi ei saa ettevalmistada üleöö mitte. Kõiki muud võib veel osaliselt hiljem kombineerida, ei ilmaski aga lendava koosseisu ettevalmistamist.

Ohvitseride palgaoludest.

„Sõduris“ Nr. 27 ilmunud kirjutuse „kaitseväge alalise kaadri palkude reguleerimine“ puhul on avaldamiseks saadetud alljärgnev artikkel, mis erilist tähelepanu vääriks neis ringkondades, kes alalises väes teenivate ohvitseride elu lähemalt ei tunne. T o i m e t u s.

On kirjutatud ajakirjanduses, on räägitud riigikogu kõnetoolilt ohvitseride raske materjaalse olukorra kohta, kuid senini on väga vähe ära tehtud. Uns korteriraha seadus annab nooremale ohvitserile Tallinnas, kus korteri raha kõige suurem, juurde käesoleval aastal ainult 313 mk. kuus., tuleval aastal 926 mk. kuus (kütte puude hind, mida enam natuuras ei anta, on arvatud 2400 mk. arssina puude süld). Selle artikki ülesanne on veel kord meelde tuletada olukorda ja neile, kes asjast huvitatud ja kelle võimupiiri see on, südame peale panna seda küsimust tõsiselt ja realselt võtta.

Ohvitseride, iseäranis nooremate ohvitseride majandusline seisukord on väga raske. Nende palgast (nooremleitnandi palk on ainult 6800 marka) ei jätku lihtsalt äraelamisekski, s. o. söögi korteri ja pesupesemise peale, iseäranis Tallinnas, rääkimata teiste nõuete rahuldamisest. Teenistuse ja elu tingimused on neil raske, palju raskemad kui teistel riigitoonijatel. Riigiasutustes kestab tööaeg päevas 7 tundi, kuna ohvitserikond oma kaaluvas enamuses ei või nii lühikesest tööajast unistadagi, väljaarvatud ainult mõned üksikud ohvitserid keskasutustes. Riviohvitseri tööpäev algab hommikuse õppusega kell 8, mis kestab kuni 12, lõuna vaheajal kl. 12—14, pärastlõunane õppus kella 14—17. Kella 17 peale kuni 20-ni ehk 21-ni on vaheldamisi ohvitseride õppus, allohvitseride õppus, võimlemine, loengud sõduritele jne. Nii on ettekirjutatud harilik tööpäev 11—13 tundi pikk. Kuid see pole kõik. Lõunavaheajaga ja teisi vabu silmapilke peab kompanii ülem kasutama kantsleil ja majanduslikeks asjaajamiseks ja igasugusteks korraldamistöödeks: ka teistel ohvitseridel on sel ajal erikohustusi. Selle aja isiklistes huvides kasutamiseks keelab juba kasarmute kaugus nende korteritest. Teenistust raskendavad korrapidamised. On väeosasid, kus ohvitseridel iga päeva tagant tuleb korrapidajaks olla, s. o. 24 tundi vahetpidamata teenistusse jääda, täies mundris, magamata ja sageli väga viletsates ruumides. Suvisel õpeperioodil, laskeharjutustel, manöövril jne. on ohvitseride tööpäev veelgi pikem, kestab harilikult päikese tõusust loojaminekuni, tihti ka ööd läbi. Ei või allakriipsutamata jätta ka seda suurt vastutust, mis lasub ohvitserkonna õlgadel kaitseväge väljaõpetamise ja riigikaitse alal ning igasuguste, miljoniliste varanduste korrashoidmises. Kompanii ülema vastutusel on ainult relvu juba 3 miljoni marga väärtuses. Viimane asjaolu nõuab eriti palju hoolt ja vaeva. Tähendada tuleb ka, et kaitseväge osad pea ialgi ettenähtud koosseisuga ei tööta. Alati sed komandeerimised kursustele jne. vähendavad tö jõudu ja suurendavad kohalejääjate töökoormat. Lahkunud tö jõudude asendamist ei tunta. Kõige selle juures peavad ohvitserid veel aega leidma, et alata oma sõjaasjandusliste teadmiste värskendamise ja täiendamise eest hoolitseda.

Konkreetselt pildi saamiseks vaatame Tallinna garnisonis asuva 10. rügemendi ohvitseride olukorda. Seal tuleb igal ohvitseril kolme kuu tagant üks kuu linnast väljas (linnast versta 10) karauli teenistust kanda. Elada tuleb kantsleis ja sööki eneselt keeta ehk sõdurite katla peale üle minna, sest lähemast restoraanist toodud päevane söök maksab rohkem kui noorem ohvitser üldse päevas palka saab. Linnas peab aga korteri eest kõige aja eest ikkagi 2000—4000 marka maskma. Kodu tulla saab ohvitser aga ainult neil õhtutel, kui ta ööpäeva toimkondadest vaba on, alles kella 19 paiku. Suvel peab aga hommiku juba hiljem kell 5.45 m., kodust välja minema, et õigeks ajaks kohal olla. 1. detsembrist m. a. alates tuli ohvitseridel mõnedes karaulides samadel naridel, kus osa tunnimehi puhkas, istuda ja süüa, sest ruumipuudusel polnud võimalik lauda ja toolisid kuhugi paigutada.

Kui aga kompaniid oma alalises asukohas — linnas seisavad, ei ole olukord sugugi parem. Õppus algab hommikul kell 8 ja lõpeb kell 17. Vahepeal on 2 tundi lõuna vaheajaga, kuid selle peale vaatamata tuleb restoraanis süüa, sest Koplist, näiteks, Vilmsi või Jakobsoni tänavale lõunale tulla, kus mõned ohvitserid elavad, kuidagi selle ajaga ei saa, sest edasi-tagasi tuleb vähemalt oma 12 versta ära käia. Kortetit aga lähemale ei saa juba lihtsalt sellepärast, et ohvitseril üle jõu käib 3000 või 4000 marka kuus ühe toa eest ning peale selle kas 1 aasta türite või jalle oma mõnikümend tuhat võtmeraha maksta.

Juhtumisel, kui aga veel perekonna inimene ollakse, siis peab perekond eraldi linnas sööma. Otse inestama peab, kuidas ohvitserid siiski kuidagi läbi elavad. Kuid häbi on tunnistada, et meie riik oma kaitsjaid nii viletsates tingimustes elada laseb.

Peale ettenähtud õppuse aja ei või veel keegi koju minna, sest siis algab igasugune kantsleil töö, relvade ja varustuse järelevaatus, juurdlused, viimaseid tuleb ikka nädalas oma 2—3 tükki toimetada, siis tuleb keskmiselt iga nädal ohvitseride õppuseid 3 korda, iga kord 2 tundi korraga. Kui siis lõpuks kell 21 või 22 ohvitser koju jõuab, on tarvis järgmiseks päevaks omale töö kava kokku seada: seletuse alla tulevad õpeained läbi lugeda, konseptisid ja õpekasasid kirjutada jne.

Suvel aga peab kell 4—6 hommiku kodust välja minema, sest kell 7 hakkavad laskeharjutused Valdekis. Tagasi saab alles kl. 19, teinekord aga kell 23.

Linnas seistes tuleb aga mõnikord üle päeva, maksimum aga üle 5 päeva 24 tundi vahetpidamata karauli teenistuses ja magamata olla. Mõõdunud aasta lõpul ja käesoleva aasta jaanuari ja osalt ka veebruari kuudel said ohvitserid nädalas ainult üks öö kodu magada. Ei olnud aega saunas käia, täid tulid selga.

On mitu jutumist olnud, kui omaksed käisid rügemendi staabis järele kuulamas ohvitseride saatust, sest nad polnud terve nädal kodus käinud.

Parem ei ole lugu merivaes. Noored ohvitserid laevas, kes on kompanii ülema ja spetsialisti abi kohtadel, täidavad peale selle veel mitmeid teisi kohuseid—

näiteks on kompanii ülem ühes sellega kas noorem miini-torpeedo, suurtüki ehk navigatsiooni ohvitser ja tingimata ka vahiülem. Et noorte ohvitseride arv, kes vahiülematena vahis käivad, harva laeval üle 3 tõuseb, tuleb ohvitseril kahe päeva järele kolmandal vahis olla: peale selle on veel olemas reserv vaht, sest vahiülematest peab vähemalt kaks igapäev laevas olema. Tähendab iga kolme päeva jooksul on noorel ohvitseril võimalik maale (linna) minna ainult ühel päeval ja seegi ainult peale kella 18, sest laeva kord ei luba ohvitserile maaleminekut enne seda kellaaega. Maale minnes on ohvitser kohustatud tagasi ilmuma kas kell 24-ks ehk paremal juhtumisel kella 7 $\frac{1}{2}$ -ks järgmisel hommikul. Sellega on noore ohvitseri vaba aeg liig piiratud. Tööd ja vastutust on kompanii ülemal ja nooremal spetsialistil väga palju, sest tema peal on vastutus tema meeskonna (130—140 meest) rivilise ja spetsiaal külje õpetamise ja meeskonna inventaari ja varustuse eest ja kui nooremal spetsialistil vastutus tema spetsiaalala inventaari ja materjali eest. Palka selle suure töö ja vastutuse ja äärmiselt vähesel vaba aja juures saab noor ohvitser, nagu kompanii ülem, kes ka ühtlasi spetsialisti abi ja vahiülem, ainult 7700 marka kuus.

Kõige selle juures peab ohvitser alati ja igalpool täpne olema, sest ka kõige väiksema eksituse eest ootab karistus.

Mitte üksi 10. jalgväe rügemendis ja mereväes ei ole ohvitseri teenistuses nii raske, vaid sarnane on ta meil igalpool, mõnelpool isegi veel kurvem, näiteks P e t s e r i s.

Samuti rasked on ohvitseride korteriolud. Nende korterirahad ei vasta tegelikkudele kuludele, sest väga vähestel on õnnestunud saada korterit korteriseaduse tingimustel, suurem osa peab leppima vabalt väljaüritavate möbleeritud tubadega, mille hind kõigub keskmiselt 2000—3000 marga ümber ühe toa eest. Nende korteriolusid ei saa võrrelda teiste riigiteenijate omadega. Juba vabadussõda aastas ohvitserid, kes oma enamuses väeliinil võitlesid, tuntuvalt halvemas olukorda, sest seljataga teenivatel riigiametnikkudel oli sel ajal võimalik võrdlemisi headel tingimustel korterisi muretseda. Teiseks ei võimalda kaitseväge teenistuse iseloom püsivamat paigal asumist. Sageks väeüksuste ja isiklised ümberpaigutamised, komandeerimised mitmesugused sõjaväelise hariduse täienduskursused jne. muudavad elukutseliste kaitseväelaste elu alaliselt liikuvaks. Näiteks peavad soomusrongide rügemendid igal suvel harilistest asupaikadest terveteks kuudeks teise kohta lahkuma — laskeharjutusi pidama, suurtükiväe rügemendid samal otstarbel poligoonil jne. Tagajärjeks on kahel pool elamine, mis suuri lisakulusid nõuab ja eriti valusalt perekonna inimesi puudutab. Halvasti mõjub ka vastavate kasarmute puudus, mille tõttu üksused asuvad laialipillatuna suurel maaalal, koguni mõõda külasid ja alevikke. Teistele riigiametnikkudele on riigi kulul korterisi ehitatud, kuid ohvitseridele mitte.

Riideid, mis ohvitseridele välja antakse, ei jätku riviohvitseridele, saabastest rääkimata. Pika tööpäeva tõttu 12—13 tundi suuremalt osalt väljas, nõuab noor organism rohkem toitu, kui samasuguse noore riigiteenija organism, kes päevas 7 tundi töötab, harilikult kantseleis istudes. Laskeväljadel ja manöövritel käies läheb söömine kallimaks, kui koduse teenistuse juures, seal ei saa toitmist nii organiseerida, et ta kallim ei oleks kui kodus.

Ohvitseri, iseäranis noorema ohvitseri, hingeelu on niisugune, et ta ei tule kaebama, et palka vähe, et raske, väljapääsemata raske elada, ei tule palka juurde norima ja temal ei tule mõttesegi streigiga ähvardada,

nagu tsiviil riigiteenijad. Ohvitser kannatab vaikides ja kui tarvis, siis astub esimesena välja kodanikkude ja riigi julgeoleku kaitseks.

Kui rivi nooremale ohvitserile otsekohe küsimus ette panna, kuidas tema materiaalne olukord, siis kunagi otsekohe vastust ei saa, et raske on, — niivõrd on ohvitserid tagasihoidlikud. Ainult ligemalt tutvunedes nende olukorraga, nendega koos elades, nähes nende kodust elu ja pikema jultuajamise juures ja kaudsete küsimuste abil võib selgeks teha, kui võrd raske on nende materiaalne olukord. Ohvitseride seisukohast väljaminek, on neil häbi otsekohe ütelda, kui viletsalt nad elavad. Vastupidi, nad katuvad välisilma ees oma viletsust ja vaesust varjata.

Ja kui sarnasele teenistusele veel igapäevane mure leiva, peavarju ning perekonna eest juure tuleb, siis muutuvad ohvitserid ükskõikseks nii teenistuse kui ka enese vastu. Tulevad ette sagedased enesetapmised, mille põhjuseks väljakannatamatud viletsused ja raskused. Nõrgemad iseloomud otsivad minutilist unustust uimastavates jookides. Selle tõttu tekivad kurvad juhtumised.

Hiljuti toimetati üleriikliselt ohvitseride terviselise seisukorra läbivaatamist nende riviteenistuse kolbulikkuse kindlaksmääramiseks. Seal juures tuli ilmsiks väga suur protsent nimetatud sotsiaalseid haigusi, s. o. niisuguseid haigusi, mis tekkinud viletsa toitmise ja korteri tõttu.

Teistel riigiteenijatel on vahepeal palka mõnes ametkonnas osaliselt kõrgendatud. Ka võivad teised riigiteenijad, olles peale kella 3 vabad, omale kõrvalteenistuse muretseda. Ületunni töö annab neile sageli tuntavat lisa, mõnel juhtumisel isegi rohkem palgast (Kaubandus-rööstusministeeriumis, Riigikontrollis jne.) Siis on väga paljudes asutustes tarvilisel mitmesugused lisatasu süsteemid. Raudteevalitsus jagab preemiat ja ergutusrahasid, politsei annab autasusid ja matti sissenõutud summade ja igä kinninabitud joodiku pealt, maksuaparaat jälle maksude viivitusprotsentide pealt, riigipanga ametkonna teenijatele antakse igal aastal suured gratifiaktsioonid, keskmiselt umbes pool terve aasta palgast, tolli teenijatele langeb salakaubast osa-saamine, metsametkonnal ja samuti paljudel maa-kooliõpetajatel on peale prii korteri tarvitada veel maa, rääkimata nende pikkadest suvevaheajadest, kohtupristavid saavad sissenõutud summade ja oksjonite pealt protsente, mis üksikutel juhtumistel ulatavad sadadesse, tuhandetesse jne. See kõik puudub ohvitseril. Ohvitserid oleks täiesti rahuldatud, kui neile ületundide eest s. o. töö eest, mis päevas üle 7 tunni kestab, nagu teistele riigiteenijatele ettenähtud tasu maksetaks. See oleks ka õiglane, teiste riigiteenijatega võrreldes. Kuid et seda ületunnitööd ei arvestata, siis tuleb siin muul teel abi leida.

Nii on meil ohvitserid palgaolude suhtes palju halvemas tingimustes, kui teised riigiteenijad, vaatamata mitu korda raskema teenistuse ja nõuetava pika ettevalmistuse peale (peale erihariduse, mis sõjakoolis 2 aastat kestab, peab enne olema täielik keskkooli haridus: endise kuue klassi haridusega sõjakooli vastuvõetud kadetid peavad seal ühe aasta rohkem, s. o. 3 aastat õppima ja ikkagi täieliku keskkooli hariduse omandama.). Väljamaal on neid asjaolusid õieti hinnatud ja ohvitserid on seal oma palga poolest tsiviil riigiteenijatega võrreldes palju kõrgematesse astmetesse paigutatud kui meil.

Võrdluseks väljamaa ohvitseride palkadega toome ühe näite keskmise palgaga ohvitseri, s. o. kapteni kohta. Kompanii ülem, kapten, abielus, kahe lapsega, saab meil (palk, perekonna abiraha) 12.400 mk. ja korteriraha Tallinnas 1900 mk., kokku 14.300 marka kuus.

Saksamaal (palk, asukoha lisaraha, abielu lisaraha perekonna abiraha) 54.045 marka kuus (1 Saksa kuldmarka arvatud 90 Emk.): Inglismaal (palk, portsiioni raha, korteri, kütte ja valgustuse raha) 82.088 Emk. kuus (kui väeosast sõdurit teenijaks ei saa, siis veel 5.400 marka kuus teenija raha juurde) (1 naelst. arvatud 1800 Emk.). Kui aga nüüd nende maade elumaksumust võrrelda meie elumaksumusega, siis näeme, et tähtsam indeks, s. o. toitluskulude indeks oli 1924 a. juulis (väljamaa ohvitseride palgad on ka läinud aasta kohta võetud) Eestis 95, Saksamaal 126, Inglismaal 147, s. o. umbes ainult $1\frac{1}{8}$ ja $1\frac{1}{2}$ korda suurem, kuna palk umbes 4 ja 6 korda suurem. Elumaksumuse üldindeksi ei saa võrdluseks tuua, sest seni puudub kõikide riikide kohta ühisel alusel väljaarvatud üldindeks, kuid võib siiski ütelda, et ka teiste elutarvete (korteri, riide) indeksid palju toitluskulude indeksist lahu ei lähe (ennem on madalamad) ja sellega üldist pilti ei muuda.

Sarnast lootusetu olukorda meil nähes ja teades, hakkab anderikkam element elukutselise sõjaväelase karjeeri eest kõrvale hoidma, sest ta leiab mujal palju kergemates ja lahedamates tingimustes palju suuremat töötasu. Sellega muutub asi hädaohtlikuks riigikaitsele. Ka tuleb tõsiselt pidada asjaolu, et viletsad, rasked ja teiste riigiteenijatega võrreldes mitteõiglased olud masendavalt mõjuvad kaitseväge juhtide meeleolu ja sellega ka kogu kaitseväge meeleolu peale ja vähen-

davad teenistuse edukust, nõrgendades sellega riigi julgeolekut.

Riigiteenijate keskkliitu ohvitserid ei kuulu (ja ei tohikski kuuluda), et sealt kaudu oma nõudmisi esitada. Otse vastupidi, riigiteenijate keskkliit on ohvitseride majanduslike olukorra parandamise vastu protesteerinud (korteri raha seaduse puhul). Streikimisest ei saa juttugi olla, sest selle eest ähvardavad rasked karistused sõjaseisukorras, mis meil praegu maksev, surmanuhtluseni kaasaarvatud, kuna aga teised riigiametnikud alatasa streigiga ähvardavad ja isegi riigile rasketel momentidel, vabadussõja ajal, streiki alustada katsunud, missugused katsed aga siis valju käega kohe maha suruti.

Sellest kõigest tuleb teha järgmised järeldused;

1. Ohvitseride majanduslike olukorra parandamine tuleb tunnistada praegusel põneval ajal, kus sõjaseisukord tarvilikuks tunnistatud ja maksma pandud, esimese järgu tähtsusega riiklikele küsimuseks.

2. Ohvitseride palgaolude parandamine tuleb täiesti eraldada teiste riigiteenijate palgaküsimusest ja läbi viia esimeses järjekorras.

Ohvitseride majanduslike olukorra parandamine on kõige mõjuvam ja ka kõige odavam abinõu riigikaitse kindlustamiseks.

Hollandi sõjalaevastiku külaskäik.

Viimasena külaskäijate seerias sel aastal oli Hollandi sõjalaevastik.

Nimetatud sõjalaevastik on üks vanemaist Euroopas ja meid külastab tema meie iseseisvuse ajal esimest korda.

Viimasel ajal on Hollandi sõjalaevastik püsinud üldiselt passiivseks ja tema peaülesanne on, niisama nagu Daani omagi, neutraliteedi kaitsmine. Peale selle on muidugi Hollandi merijõudude ülesanne rannakaitset ja kaubandust kindlustada, ning peale selle on tal eriülesanne — s. o. kalanduse kaitsmine.

Seal juures tuleb veel nimetada, et ka asumaad nõuavad suurema sõjalaevastiku pidamist ja selle tõttu on seletatav praegune Hollandi suur merijõud, mis koosneb neljast soomuslaevast 5000—3500 tonnini, kahest ristlajast 7050 tonni ja ühest kergeristlajast 4030 tonni, 24-st torpeedopaadist 103—510 tonnini ja 16-ta a-laevast. Peale selle on praegu ehitusel 6 a-laeva. On veel olemas terve rida väiksemaid relvastatud vahi ja kahurlaevu, traalereid, tökkemiinlaevu ja a-laevade emalaevad. Erilise ehitusega on Ida-India jaoks määratud emalaev, mis omab 2200 veeväljasurve.

Merijõudude organisatsioon on järgmine: eesotsas on meriministeerium ühes vastavate asutustega. Sõjalaevastik on jaotatud — a) koduvete laevastik ja b) asumaade laevastik. Mõlema eesotsas on erilisel määratud admiraal.

Asumaade sõjalaevastiku sekka on eraldi arvatud kaks kahurlaeva, kolm miini tökkelaeva, neli torpeedopaati ja kõik „K“ klassi a-laevad (suuremad), millest mõned veel praegu ehitusel.

Kalanduskaitseks Hollandi vetes on eriline patrulleerimislaev „Zeehond“.

Hollandi sõjalaevastiku baasiks on Amsterdam, Rotterdam ja Flushing. Kogu merijõud koosneb 10.000 meh., kelle hulka on ka meriartilleria meeskond arvatud.

Sarnase sõjalaevastikuga on võimalik Hollandil tegutseda ainult nõndanimetatud positsioonijärg, s. o. tökkemiini väljade ja meriartilleria toetusel, kuna ulgu-

mere tegevuseks laevade tüübid ei vasta, pealegi on soomuslaevad juba vananenud tüüpi.

Pearõhku rannakaitse ja asumaade vetes ristlemisel on pandud a-laevade peale. Nii on koduvetes eriline väiksem tüüp, kuna asumaadel kasutamiseks on suuremad tüüpi a-laevad suurema veeväljasurvega ning paremate meriomadustega.

Käesoleval aastal on Hollandi merijõududest eraldatud ära eskaader praktilise merisõidule Merijõudude staabi ülema — kontr.-admiraal Sluijsi lipu all. See laevastik, peale puhtpraktiliste ülesannete, külastas ka terve rida Läänemere riike. Eskaader koosneb:

a) admiraalilaev — soomuslaev „Jacop van Heemskerck“, veeväljasurvega 5000 tonni. See on vanem laev ja 1906 a. vette lastud. Komander — meriväe-kapten J. Schecncck de Jong.

b) soomuslaev „Marten Harpertzoon Tromp“ — see on 5300-tonniline ja 1904 a. vette lastud. Komander meriväe-kapten C. Aronstein.

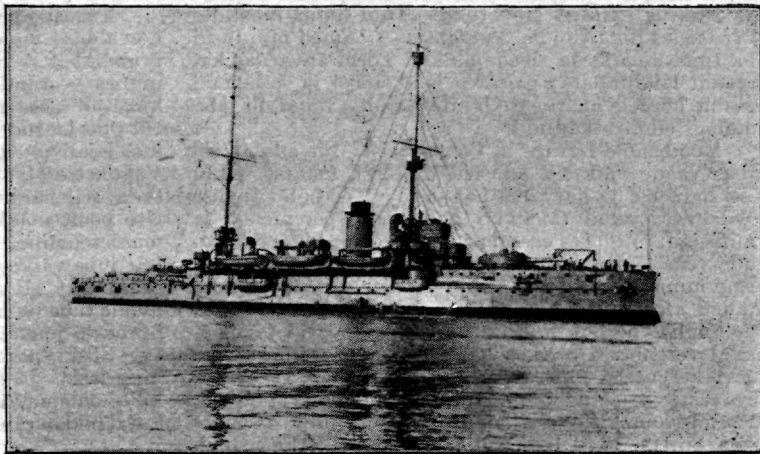
d) Kaks torpeedopaati: Z 3. ja Z. Need on ühe-tüübilised laevad 322 tonni veeväljasurvega. Mõõdud: 201—20 1/3—6 jalga. Relvastus: 2—13 nealalist kahurit, torpeedotorusid 4. Kiirus 27 sõlme. Need laevad on Saksamaal „Vulcan ja Co.“ tehastes 1914 a. ehitatud ja esialgul prooviaja Saksa meriväes sooritanud. Nende meeskond koosneb 6 ohvitserist ja 33 meriväelasest.

e) Allveelaevad O 8 ja K 11: neist on K 11 üks uuemait a-laevust, mis on ehitatud 1918 a. ehituskava järgi ja alles möödunud aastal valmis saanud. Tema tegevuskohal on Hollandi koloniaalveed Ida-Indias. Komanderiks on vanem-leitnant (kapten-leitnant) G. Beckman. Selle laeva veeväljasurve on 700/850 tn. Mõõdud: 67×6, 2×3,7 meetr. Kiirus 17,5/9—10 sõlme. Relvastatud 1 õhuvastase kahuriga kal. 8,8 cm. ja torpeedotoruga. Tegevusraadius on õige suur ettenähtud; omab 2 diiselmootorit a 12000 H. P. elektromootorit. Meeskond koosneb 5 ohvitserist ja 24 meriväelasest. Laev on varustatud õhu tagavaraga, et kuni 4 päeva

Hollandi sõjalaevastiku külaskäik Eestisse

9—14 juulil 1925.

Soomuslaev
„Jacop van Heemskerck“.

võivad allvee vahetpidamata viibida. See laev on maks-
ma läinud 1,75 miljoni Hollandi guldeni.

Teise a-laeva O 8 komanderiks on meriväe-leitnant
J. van Suchtelen. See on endine Inglise allveelaev, mis
1916 a. jaanuaris Hollandi ranna lähedal randus ja pä-
rast ärapäästeti ja Hollandi valitsuse poolt interneer-
iti. Peale sõja lõpu ostis Hollandi selle laeva omale
1 miljoni guldeni eest. See laev on ehitatud 1915 a.
Kanaadas. Veeväljasurve on 370 tonni pealvee ja 440
tonni allvee. Mõõdud on 150 1/4 15 3/4 12 ja pool
jalga. Varustatud 2. diiselmootoriga. Kiirus 11,8 sõlme.

Hollandi sõjalaevastik saabus Tallinna 9-dal juulil
kl. 9 hommikul, tulles Riiast. Matkil sooritati mitme-
suguste ülesannete täitmist ja ühtlasi peatati õõseks
Hiiumaa lähedal meie vetes. Vastuvõtmine oli meri-
kommete järele. Laevad asetati sadamasse.

Et laevad kauemaks ajaks siia jäid, oli võimalik
haruldaste külalistele korraldada rida vastuvõtmisi ja
neid tutvustada meie oludega. Nii oli vastuvõt-
mine Hollandi konsul van den Boschi juures, meie vä-
lisministri juures, eine, sõjaministri poolt korraldati
ball ohvitseride Kasinos ja Hollandi admiraali poolt
korraldati vastuvõtmine admiraali laevas.

Eraldi ilmerikkaks muutus Hollandi konsuli poolt
korraldatud Hollandi meriväelaste vastuvõtmine „Sõ-
durite Kodus“, kuhu oli palutud ka meie meriväelased
ja sõdurid oma daamidega. Koosviibimisele ilmus ka
Hollandi admiraal ühes oma kaaskonnaga ja Hollandi
konsul oma abikaasaga. Lasti teineteist elada. „Nad

elagu“ Eesti meriväelastele algas isiklikult lauluga Hol-
landi admiraal. Peale seda tantsis Hollandi admiraal
meie neidudega, kes temale mälestuseks lilli annetasid.

12-dal juulil korraldati suurem väljasõit autodel
Hollandi konsuli poolt Klooga randa, kus võimaldus
meie võõrastele kodumaa kaunit loodust nautida. Ta-
gasi tuldi läbi Keila-Joa, kus eraldi meie külalisi
võlus Keila-Joa veetlev loodus.

Siinviibimise kestel korraldati Hollandi sõjalaev-
astiku jalgpallimeeskonnaga rida võistlusi, nii näi-
teks meie meriväe meeskonnaga olid tulemused 3:1
hollandlaste kasuks, garnisoni meeskonnaga 4:1 gar-
nisoni meeskonna kasuks. Peale selle oli võistlus Side-
pataljoniga.

Siit lahkusid Hollandi sõjalaevad 14-dal juulil õh-
tul ja läksid merele, kus rida praktilisi õppusi korral-
dasid.

Hollandi sõjalaevastiku siinviibimisel näitasid
tema juhid parimat vastutulekut meile; nii võimaldati
ka meie meriväe ohvitseridel tutvuneda üksikasjali-
selt Hollandi a-laevade sisseseadega, kusjuures a-lae-
vade komanderide ja sõjalaevastiku staabi ülema poolt
seletusi anti.

Eriti huvitav oli uuem a-laev K XI, mis alles kolm
kuud tagasi oli vette lastud. Selles laevas on a-laevast-
iku tehnika oma viimse sõna ütelnud ja seda loetakse
praegu parimaks a-laevaks. Peale õppesõidu lõppu
asetatakse selle laevale veel mõned uuemad ja mood-
samad abiseadised ja siis läheb see Hollandi asumaa
vetesse, kuhu ta on määratud. Lgs.

Mälestusi vabadussõjast.

Esimene katke.

— — — Taevas rullisid hallid, madalad sügisil-
ved, tilgutades ajuti muste piiske kui tardund verihel-
veid alla. Kajakad lendlesid kisades madalal vetepin-
nal, et taas laskuda, kadusid tihti kaugustesse tiiras-
tudes hõbetiivul põhjalaha süngel laintefoonil ning ligi-
nesid jälle võidurõõmsa kisaga, otsekui oleks nad äsja
tinaraskest pilvivanglast vallale pääsenud — — —

Laeval vaikis vähehaaval kõnesumin. Tundus
meeleolu langemist. Teadmatusest pinevil olevaid meeli

haaras nukrus, mida veelgi süvendas hall ühetooniline
sügisilm ning igatüks andus iseendale kui tuimale tar-
dumusele. Oli tundmus kui ei näekski ümbritsevad
inimesi, ei kuuleks nende kõnet, ei taipaks nende ole-
masolu. Vaid ühine mõte sidus kõiki ning teadmisest,
et see peenusteni kõigil ühine, hakkas vähe piinlik. Iga-
üks tahtis irrutada end sellest, langetades katkelise
lause ehk ümisesdes tavalikku tuttavat sõduriviit, kuid
see ei annud kummatagi, — oli kui sunnitud, kui väl-
japigistatud.

Nukrus haihtus laevatekil. Tuul hulus mastides ja trossides ning sundis kuulutama. Lained muutusid üha tugevamaiks ja tigidamaiks. Torm ähvardas karavaani laialipillata, paisates laiakerelisi ja kõhukaid praame kõrgele haaravate lainteharjule. Rand oli juba ammugi silmist kadund.

Möödusime Lavan- ja Pienisaarist. Ida silmapiiril tabas vaade väikeste uduseid täpikesi, määrased kiiresti liginema ja kasvama hakkasid. Nood olid Inglise sõjalaevad, sellal täielikud Soomelahe peremehed ja valitsejad. Alguses sõandasid mõned üksikud Nõukogude-vene sõjalaevad neile laskeulatuseni ligineda, kuid peagi minetasid nad isu ja tuju inglastega hädaohtlikku mängu alustada.

Inglise hallide luikede liikumine tõusval ja mõnaval vetepinnal pakkus kaunima vaate. Imestamisväärt kergusega libesides nad kui mängides, rasked ja sügavasti vees istuvad hiiglased, tehes häkiliisi pööreid, sööstudes mingisuguses suunas noolena ning naasides sama kiiresti; nad liginetid ja kaugesid hetke lennol, neelasid, sõna tõsisel mõttes kilomeetreid, sukeldusid, ilma vähemagi hädaohuta kõrgelehaarvaise lainetesse ehk tõusid uhkeina nende harjule. Rasked kuid samavõrd kerged, nobedad ja mänglevad olid nad kui kajakad — — —

Lavan- ja Pienisaari seljataha jäänd hakkas laintest harguma must viirg, — karavaan liginet Peippia miinisadamale.

Sadams võtsid karavaani vastu aseadmiraal Pitka ja kolonel Parts, kes miiniristleja „Lennuk“il juba eelmisel päeval siia oli jõudnud. Maavägede maaletoomise lükkas aseadm. Pitka väheks ajaks edasi. Temal oli kavatsus väikest luurekäiku korraldada „Halli Hobuse“ (Seraja Loschadj“) maaninale, et kindlaks teha, kas vastane end siit juba tagasitõmmanud ei ole. Niisugusel juhtumisel oleks maaväed otsekohe rinde seljatangata maale saadetud, millega ka ligi 50-kilomeetrisel rännakkäik Peippia sadamast eelrindele ära oleks jäänd.

Peagi oli aurik „Meeme“ täie varustuse ja auru all. Lahingu meeskond kujundeti Kuperjanovi partisaanide pataljoni ohvitseridest aseadm. Pitka isiklikul juhatusel; „Meeme“ suundus Halli Hobuse“ maanina poole.

Rand nägis eemalt vaadates täiesti vaikne ja eluta olevat. „Meeme“ liginet ettevaatlikult tasasel ja vaikselt käigul. Juba võis paljasilmi eristada üksikuid puid ja põõsaid, — säääl ei olnud vähematki liikumist märgata, otsekui oleks sääält kõik elav ja liikuv ammugi lahkund.

Kuid too salapärane tühjus ja vaikus oli vaid varitvea hädaohu maskiks. Vaevast oli „Meeme“ laskeulatuseni jõudnud, kui kaldal löikav ragin vallale pääses, — „Meeme“ oli püssi ja kuulipildujate tules. Aseadm. Pitka ja ohvitserid kuulatasid tähelepanuga, sest väga tähtis oli kindlaks teha laskjate sõdurite arvu. Hetk hiljem lõhkusid juba „Meeme“ ümber vaenalse rannapatareist lastud laengud. „Meeme“ pööras enese ümber ning sõitis täie kiirusega hädaohtlikust kohast kaugemale. Püssi ja kuulipildujate ragin jäi vaikseks. Kahurid haugatasid veel paar korda, kuid nende laengud lõhkusid juba kaugel „Meeme“ taga ning peagi vaikusid ka need.

„Meeme“ jõudis Peippiasse tagasi vigastamatult ja ilma kaotusteta. Aseadm. Pitka arvates koosnes vaenlase „Halli Hobuse“ maanina kaitse umbes 100—150 tikust ja ühest 4½ tollilisest rannapatareist.

Oli tunda üldist meeoleolu tõusu, — tavalik nähtus sõdurite juures, kui nad rinde ligidale jõuavad. Teel külastavad teda igasugused mõtted, ta on möödivate maastikkude ja ümbritseva elu äripäeva murede ja askelduste otsekohe mõju all. Ent niipea kui kuuletmeteni hakab ulatama võitluskära saab ta erksaks, elavaks ja tähtspanelikuks, — t a elav võitlust juba mõtte ja ettekujutuses kaasa.

Tagasi jõudes Peippiasse tegi aseadm. Pitka kohe korralduse maavägede maale toomiseks aurikulilt ja praamidelt. Sadamsild Peippia miinisadamast ulatas umbes veerand kilomeetriselise maakivimürakaist kokkuetatud kitsa ribana merre, millele kitsaroopalise liiprid olid laotud ning neile murdud ja korratumas olekus laiali murtud ja ärapainutatud roopad asetatud. Vagonette oli võimata roobaste korratuse tõttu tarvitada, sellepärast kanti kogu laske- ja toidumoon sõdurite poolt maale. Eriti raske oli hobuste ja kahurite maaletoomine, — nende maaletoomine nõudis sõduritelt juba väikest pingutust. Kitsast ja auklist maakivi mürakaist silda mööda raskeid 6-tolliseid kahureid maale tuua on iseenesest raske, eriti kui see sünnib vaid inimste jõuga.

Siiski, peagi olid kõik väeosad, patareid, hobused ning laske- ja toidumoon maal ja väeosad jäid Peippia kütlla õõbima, et järgmise päeva varahommikuga alustada pikka rännakkäiku — eelrindele.

Teine katke.

Edasiliikumine maanteid jättis hinge nukruse. Kogu Ingerimaa, kogu Soomelahe kaunis kallast oli muudetud täiesti sõjalaagriks. Laheranda palistajad ilusad männimetsad olid risti ja põigiti läbilõigatud kaevikutest. Siin-säääl võis veel värskeid võitlusjälgi näha, — kusagil kõrval teest verine kaltsudes inimkorjus ehk hobune, kuulidest lõigatud puud ristati-rästati üksteise peäl.

Vaid vaikseks jäänd lahe vetepind vilksatas hetketi puie vahelt, sundides unustama kogu ümbritsevat nukrust. Tihti haaras mõte, kui ei olekski meie sõjakäigul vaid lõbusal jalutuskäigul tundmatul maal, mille kaunis ümbrus võluv, ent sellest irrutas jälle vooride ühetooniline nagin ja kahurite edasiliikumise metalline kolin.

Aeglasesti ja raskustega võideldes liikusid laengud kolonid, voodid ja patareid. Kui hiigla lohe lookles see metsavahelisel teel, jättes enese järele sügavaid jälgi. Pind oli liivane, millesse vajusid rasked sõjavankrid telgedeni; patareid peatusid — kahurid songisid end kuni randadeni liiva sisse ning tihti tuli sõduritel neid õlgadel edasikanda, et mitte takistada üldist liikumist.

Teedel kujunesid sügavad kraavid, missugused hiljem sadude ajal vett täis imbusid ja igasuguse liikumise peaaegu täiesti võimatumaks tegid.

Sügisel hall-ühetoonilised sünged ilmad avaldasid sõdurite keskel meeoleolu langetavat mõju, ehkki see oli tavaliseks nähtuseks rännakkäikel, kui rinne veel kaugel, kui kuuletmeteni ei ulatand veel võitluskära. Tegevust, võitlust ihkas igaüks ning see sundis tihti samme kiirendama. Kuid vastane oli veel kaugel, saates enese olemasolust kusagil märku vaid haavatud ingerlaste kaudu kellele nägudel meie vägesid nähes vaid mingisugune lootussäde kiirgama löi.

Teated, millised haavatud ingerlased rindelt võitlustekäigust, tõid ei olnud kaugeltki hääd. Vastane püsis Kernovo mõisa ja samanimelise küla liinil ning oli end tugevasti kindlustand. Vaatamata ingerlaste mitmekordsesse katsete pääle vastast tema seisukohatadest väljatõrjuda, ei liikund vastane paigastki. Ingeri pataljon kandis kaotusi, ilma et see mingisuguseid olulisi tagajärgi oleks annud.

See töötas Kuperjanovi partisaanidele ja soomusrong Nr. 3 meeskonnale laialdase tegevusevõimaluse. Sõdurite meeoleolu hakas tõusma, edasiliikumine sai kiirema tempo ja peagi hargnesid ees laengid, millelel vaid siin-säääl üksikud pöösastesalgad erinesid. Kaugemal joonestusid okasmetsa ultramariinisel foonil hoonete nurgelised siluetid.

Umbes lõuna paiku 13. oktoobril 1919 a. jõudsid kolonnid Sisto-Polkino külla, kuhu vähe hiljem ka voodid ja patareid järgnesid.

Õõ saabumisega jäi kõik vaikseks. Vaid Kernovost andus ajuti nõrga püssitule vahetuse kahvatu kajakustus ja raksatas uuesti, siserändades kesk sügisöö pimedust öudsuse tunnet. Vaevarikkast teekonnast ja Sisto-Palkinos vastase poolt taganemisel õhkulastud silla parandamisest väisind sõdurid magasid rahulikku und.

Sisto-Palkino külas asuvasse eelsidumispunkti toodi järjest haavatuid sõdureid — ingerlasi.

14. oktoobri hommik tõi elevust. Kernovo poolt kajastus püsside ja kuulipildujate ragin, õige ägedasti. Kuperjanovi partisanid, kes eelmisel öhtul Kernovo suunas väljalikusid, olid kohale jõudnud, ingerlastega ühinend ning asusid esimese hooga pääletungimisele. Vastane ei oodanud säärast üllatust, arvates et temal ikka veel tegu on mitmendat päeva võitluses olnud väisind, nälgind ja sügisvihmadest kangestund ingerlastega. Ta avas pöörase tule püssidest ja kuulipildujatest ning partisanidegi edu oli alguses väike. Vastase seisukohad oli iseenesest hääd looduslikud kindlustused, — Kernovo mõisa maakivist müürid ei võimaldand ligipääsu temale püssi ja kuulipildujate tulega. Samuti oli meil raske lagedat maastikku, mis meie seisukohtadest metsas kuni mõisani levines, tormijooksuks kasutada.

Vastane näis tundvat end täiesti mugavasti. Kernovo lahingu juhataja leitnant Soodla palus patareid kaasabi ning lahingu käik omas häkilise pöörde, niipea kui Sisto-Palkinost rasked kahurid vastase kaevikud oma tabava tule alla võtsid.

Imestamisväärt täpsusega langesid juba esimesed laengud, millised kaardi järgi olid lastud, Kernovo mõisa ning hilisemad — vastase kaevikusse. Nüüd võttis ka meie ahelik vastase kaevikud püssi ka kuulipildujate tule all, et viimasel igasugust liikumist takistada.

See kõik tuli vastasele ootamatult. Ära harjund ingerlaste ainult püssi ja kuulipildujate tulega, ei mõistnud vastane häkki muutund olukorrale reageerida. Nende ahelikus avaldus närvilikkus, kaotuste rohkus tabava kahurtule all, võttis igasuguse lootuse vastupaneku päälle ning vastane alistus päälle lühikese ajalist vastupanekut paanilisele taganemisele. Vaid üksikud meist suutsid veel rahu säilitada süüdates taganemise teel sildu ja lõhkudes telefoni juhesid, kuid nad langesid partisanide kätte.

Kernovos oli esimene kokkupuutumine ja võitlus meie vägedel vastasega teistkordses Krasnaja Gorka operatsioonis. See võitlus ja Kernovo mõisa ja küla valdamine harutas valla suurejoonelise Krasnaja Gorka kindluse vastu sihitud sõjategevuse ning võimaldas meie vägede jaotamise ja seadmise poolrõngana Krasnaja Gorka kindlust piiravale positsioonile. Nii jagunes Kernovos Kuperjanovi partisanide pataljon kahte gruppi: esimene grupp kolm kompanid partisane, soomusrong Nr. 3 meeskonna ja raske kahurpatarei koosseisus liikus otse edasi Volgovo-Kalischis suunas kuna teine grupp kahe Kuperjanovi partisanide kompanii, Ingeri pataljoni ja kerge 3-tollise kahurpatarei koosseisus paremale Nischmie Luschki ja Värepoli külade kaudu Ustj-Ruditsja küla päälle suundus.

Nisugune jaotus oli tingitud Krasnaja Gorka kindluse külje päält haaramise ja parema tiiva kindlustamise ja kaitsmise põhimõttest, milline kogu pääletungimise pidi kujundama kindlusele liginevaks, üha koomale ja koomale tõmbuvaks poolrõngaks. J. J-a.

Sõjaväelised teated välisriikidest.

Poola sõjaväe korteritega varustamise seadus.

Hiljuti võeti Poola seimi ja senati poolt vastu „sõjaväe korteritega varustamise seadus“. Selle seaduse kohta annab „Polska Zbrojnas“ kolonel Petrašitski, kes seaduse lugemisel seimis ja senatis sõjaministeeriumi esitajaks oli, järgmise seletuse:

Alaliste korterite ehitamiseks aktiivteenistuses olevatele ohvitseridele ja allohvitseridele, on maksma pandud kohustusmaks. Seda kohustusmaksu maksavad linna elanikud-korteriomanikud 7 aasta jooksul, alates 1. jaanuarist 1925. Maksust saadud kapitali kasutamiseks moodustatakse sõjaministeeriumi juures n. n. „Sõjaväe korteri kapital“. Selle eesotsas seisab sõjaminister ja tema abi. „Sõjaväe korteri kapital“ on juriidiline isik, kellel muuseas õigus on teha välis- ja sise-mist laenu 200 miljoni zloty (umbes 40 miljoni dollari) suuruses.

Vastavate sõjaväeliste hoonete puudusel rekvireeritakse ajutiseks sõjaväe korteriteks erakorterid. Rekvireerimise alla ei kuulu: riigi presidendil korter, riigi- ja omavalitsusasutuste ruumid, muuseumid ja era ettevõtete ruumid, nagu kabinetid, töökojad jne. Hotelides väljääuritavatest ruumidest on õigus rekvireerida 26 protsenti. Rekvireerimise teel tarvitada võetud korterite kasutamise aja ülemmäär on 3 kuud. Ootamatult tarvisminevaid ruume, nagu mobilisatsiooni ots-

tarbeks ja tagavaraväelaste õppustele kutsumisel, sõjavägede koondamiseks tsiviil võimude assisteerimisel ja sõjavägede läbiminekul, rekvireeritakse tervets nõuetavaks ajaks. Siin kuuluvad rekvireerimise alla kõik eraruumid ilma vahet tegemata; ainult sõjavägede läbimineku ajal rekvireeritud ruumide kasutamine ei või kesta üle 7 päeva.

Otsused, mis käivad aktiiv ohvitseride, allohvitseride ja allväelaste kohta, on maksvad ka tagavara ja maakaitseväelaste kohta, kes kutsutud õppustele ja kontrolli teostamiseks.

Seaduse juures on lisad, mis käsitavad rekvireeritud ruumide ja seal oleva mööbli kasutamise kohta.

K. U.

Meksiko sõjavägi*).

Tänapäevane Meksiko sõjavägi on välja võrsunud tollest rahvamiiltsast, mis 1913 a. sõjariistus üles astus sõjaväelise diktatuuri vastu.

Alguses koosseisev meestest ilma mingisuguse sõjaväelise kasvatusega, kelle ainsaks sõjariistaks võitluses oli vahvus, millega nad oma ilmavaateid kaitseksid, on Meksiko sõjavägi nüüd hästi distsiplineeritud ja organiseeritud vägi, puhastatud kõigist puudusest, mis talle varemalt omased olid. Revolutsiooni-

*) Deutsches Offizierblatt 1923 — nr. 30.

lise liikumise võiduga 1914 a. kadus vana sõjavägi tegevusväljalt, andes aset uuele. Selle uue sõjaväe loomine ja organiseerimine tegi kuni 1920 aastani ainult aeglasi edusamme. Mai kuuga 1920 a. algas silmnähtav arenemine, mis tänapäevani kestab. Tegelik sõjaväe koosseis, mis rahva sissetulekutega kooskõlas ei seisnud, vähendati ning sõjaväe väljaõpetamine seati paremale alusele.

Ka muudeti ära sunduslik väeteenistuse kohustus, mis meksikaanlaste elavale iseloomule ei vastanud. Selle asemel hakati sõjaväge komplekteerima vabatahtlikkudest.

Praegune Meksiko sõjaväe tegelik koosseis ulatab umbes 50.000 mehe peale, mis jaguneb jalg-, ratsa-, suurtüki ja lennu- ning ahiväe liikidesse.

Jalgväe pataljonid koosnevad neljast laskurkompaniist, ühest kuulipildurite üksusest ja staabist.

Ratsa rügementides on neli eskadroni, üks kuulipildurite üksus ja staap.

Suurtüki rügemendid jagunevad kahte ossa, kumbagis kaks patareid.

Lennuvägi, relvliik, mille väljakujundamiseks kõrgemad väejuhid tänapäev iseäralist hoolt pühendavad, koosneb mitmest, täielikult väljaarenenud ja varustatud väetüksusest. Juhtideks ja vaatlajateks on meksikaanlased, kes oma ettevalmistuse Meksiko lennukoolis omandavad.

Lennukid ehitatakse kodumaa tehastes, mis juhitavad oma inseneridest, sagedasti lennுவäe ohvitseride kavandite järele.

Sõja- ja Meriministerium paneb suurt rõhku ohvitseride ja väeosade kasvatamise ja väljaõpetamise peale. Sellepärast on üks tähtsamatest sõjaministee-

riumi osakondadest n. n. Collegio Militar, missugusele alluvad järgmised õpeasutused: 1) Jalgväe kool — jalgväe ohvitseride ettevalmistamiseks, 2) Ratsaväekool — sõjaväele sportlise ettevalmistuse keskkoh, kust välja tulevad ohvitserid kõige täielikuma ettevalmistusega, 3) Suurtükiväekool, 4) Inseneriväekool, 5) Sõjaväe ametnikkude ettevalmistamise kool, 6) Allohvitseride kool (jalg-, suurtüki- ja ratsaväe jaoks), allohviteride ja seersantide sõjalise ettevalmistuse täiendamiseks.

Igas väeosas on asutatud algkool, mille ülesandeks on kõigile sõduritele algharidust anda. Need koolid alluvad samuti Collegio militar'ile. Sarnaseid kooli on praegu umbes 300. Nende töö tagajärjed on hiilgavad: iga päevaga väheneb kirjaoskamatu sõdurite arv, mis peagi nullile läheneb.

Guadalajara linnas on asutatud praktiline sõjakool staabi ning jala- ja ratsaväe ohvitseridega praktilise õpekursuse läbi võtmiseks.

Peale selle leiduvad pealinnas arstide, veterinaaride ja hobuserautajate koolid.

Sõjaväe kehalise kasvatuse peale pannakse suurt rõhku. On ametisse pandud palju võimlemise ja vehklemise õpetajaid ning nende arvu kavatakse veelgi suurendada. Pealinnas ja Guadalajaras asutati instruktoriahvitseride ettevalmistuse kursused.

Meksiko sõjaväel on oma vabrik ihukatte ja rakmete valmistamiseks, kaks padruni vabrikut, üks püsihiro vabrik, suurtüki varustuse vabrik, ning relvade kordaseadmise tehased.

Üldiselt võib Meksiko sõjaväge täie õigusega lugeda hästi arenenud ning täiesti distsiplineeritud sõjaväeks.

—1.

Kaitseväe elu.

Lennuväe rügemendi aastapäeva pühitsemine 20. juulil.

Uma kuue aastase olemasolu ajal pühitses meie lennுவägi esmaspäeval esimest korda aastapäeva.

20. juuli ei ole küll meie lennுவäe asutamise tähtpäevaks, vaid mitmes riigis tarvitusele võetud sümbolne lendurite püha. 20. juuli on Eelia päev. Selle Eelia, kes piibli legendi järele tulise vankriga taeva sõitis.

Pidustuste kava, mis sõjaväe aerodroomil Lasnamäel täideti, oli järgmine:

Kell 1/211 võttis Riigivanema k. t. hra minister Pusta, Sõjaministri abi, Kindralstaabi ülema, Ranna-, õhu- ja sisekaitse ülema ning teiste kõrgemate väejuhite saatel rügemendi paraadi vastu.

Sellele järgnes lendur-õpilaste sõjaväe lenduri kutsesse kinnitamine tseremonii, kes peale 14. kuulise koolis viibimise 17. juulil oma töö lõpule viisid.

Peale seda oli ettenähtud lennud noorte lendurite ja nende instruktoreite poolt, kes startimist, maandumist, rivilendu ja kõrgema pilootaashi võtteid (surmasõlm, pööris, ületüüva) demonstreerivad.

Kui lennud lõppenud, toimetati ülemuse poolt lendmasinate järele vaatust.

Kell 14 oli lennukasarmus (miini-sadamas) ja Lasnamäe kasarmus ühine pidulik lõunasöök rügemendi ohvitseridele ja sõduritele.

Kell 15 toimetati sõjaväeliste auavaldustega sõjaväe surnuaial pärja panemist langenud lennுவäelaste mälestuseks.

Kell 21 algas „Sõdurite kodu“ tantsu-õhtu.

Paraadi ja lendude pealtvaatamiseks oli aerodroom pidupäeval avatud kõigile soovijatele kella 10-st alates.

Eesti meriväe orkester Rootsis.

Kevadel sai meie meriväe orkestri juht hra Raimund Kull kutse juuni ja juuli kuu jooksul Stokholmis ühes suuremas kontsertaias mängimiseks.

Valitsuse vastutulekul sõitis Eesti meriväe orkester, keda täiendati paremate solistidega, 13. juunil s. a. a. l. „Vasaga“ Stokholmi poole teele. Stokholmi jõuti umbes peale 36 tunnilist merel viibimist.

Vastuvõtmine oli Rootsis suurepäraline olnud, eriti Rootsi meriväe orkestri poolt, kes meie orkestri väga südamlukult olla vastuvõrnu. Mängida on meie meriväe orkestril tulnud ka messil. Igapäev tuli mängida umbes 6 tundi kõlakojas, kuhu oli üles seatud ka raadio-aparaat väljaspoole Stokholmi kuulamiseks. Ühtlasi olla ka meriväe orkester igalpool Stokholmis oma puhta mänguga väga palju kiitust ärateeninud, millest isegi Stokholmi lehed pikalt on kirjutanud.

Stokholmis viibimise ajal on orkester ka kutsed saanud veel tänava suvel mängida mitmel pool Soomes, kuid need tulid ära ütelda aja puudusel, sest oli kodumaale tarvis sõita.

Orkester jõudis Stokholmist Tallinna tagasi a. l. „Vasaga“ reedel 13. skp. hommikul. E. P.

Hollandi sõjalaevastiku siinviibimise puhul korraldatud pidu-õhtu „Sõdurite Kodu“.

Hollandi sõjalaevastiku siinviibimise puhul korraldatud pidudest väärib erilist tähelepanu laupäeval

11. skp. Tallinna garnisoni „Sõdurite kodus“ Hollandi kuningliku konsuli poolt toimepandud pidu-õhtu Hollandi meriväelaste ja meie kaitseväelastele. Pidule oli palutud umbes 100 Hollandi meriväelast, 50 kaitseväelast ning 50 meriväelast. Viimaste hooleks jäeti daamide kutsumine.

Pidu algas kl. 9 õhtul lippudega ja vannikutega ilustatud „Sõdurite kodu“ avaras saalis, kuhu oli ilmunud umbes 200—300 inimest.

Umbes kella 10 paiku teatavad tervitusmarsi heled Hollandi laevastiku juhi tulekut. Saali ilmuvad admiraal Sluijs ühes adjutantiga; Hollandi kuninglik konsul, van den Bosch ühes abikaasaga ja valitsuse poolt määratud sideohvitser mer. noor-leitn. Treumund. Võõraid saadab saali Merijõudude staabi adjutant vanem-leitnant Lagus.

Peale tervitusmarsi mängitakse esiteks Hollandi hünni — pärast Eesti hünni, mille järele annetati kõrgetele külalistele daamide poolt roose. Selle järele mindi aeda, kus olid kolmnurgas ülesseatud laudad, täidetud õlle, limonadi, võileiva ja kookidega.

Aias ülesseatud laudade taga on näha külalisi ja meie meri- ja kaitseväelasi tervist joomas. Korraga kõlab meie kaitseväelaste poolt külalistele vägev laul „Nad elagu“, millele järgnev „hurraa“ ei tahagi lõppeda. Korraga tõstab admiraal Sluijs oma klaasi ning isiklikult teeb algust vastulauluga „Elaköön“, millega ühinevad ka Hollandi meriväelased.

Peale väheaegset lauas olekut lahkub admiraal ja konsul aiast, et osavõtta ka saalis alanud tantsust. Peale paari kolme tantsu lahkuvad kõrged külalised „Sõdurite kodust“, et jõuda ohvitseride keskkasiinos sõjaministri poolt korraldatavale ballile.

Tantsu väheaegadel on näha Hollandi meriväelasi juttu vestmas pidul viibivate daamidega. Peab tähendama, et paljud Hollandi meriväelased räägivad Saksa keelt, mis jutuajamist hõlbustas, nii et pidul kellegil arvatavasti igav ei saanud olla. Eriti peab siinkohal märkima üht mustanahalist meriväelast, kes ka ühel Hollandi sõjalaeval teenistuses. Selle ümber oli palju meie naissoolasi näha, sest igaüks tahtis temaga kas juttu vesta või mõne tantsu kaasa teha.

Pidu kestis kl. 3-ni öösel, mille järele igaüks äraminnes kaasa viis kõige paremad muljed sellest õhtust, mille eest erilisel tärnu võlneda tuleks Hollandi kuninglikule konsulile, kelle lahkel vastutulekul oli võimalus meie kaitseväelastel Hollandi meriväelastega sõprussidemeid luua.

Siinkohal peab kahetsusega allakriipsutama meie kaitseväelaste ebaviisakust, mis paistis välja nimetatud pidul, ning ka teiste külaliste auks korraldatud pidudel. Ülesseatud laudade ette ilmuvad osa meie kaitseväelasi rüsinal hulkade kaupa, eemale tõrjudes laudade juurest külalisi, kes selle tagajärjel on sunnitud laudade juurest lahkuma ning eemal vaatama. Sellega jätavad meie kaitseväelased külalistele väga halva mulje. Soovitav oleks, et kaitseväelased järgmistel sarnastel pidudel ennast paremini ülalpidada katsuks, ning laudade juures ka võõraid laseks viibida. E. P.

Tartu garnisoni „Sõdurite Kodu“ tegevusest 1925 a.

Tartu garnisoni „Sõdurite kodu“ on asutatud oktoobril 1920 a. Kodul on 8 korralikku raudvoodit puhta voodipesuga, kus kõik Tartu sõitvad sõjaväelased maksuta öömaja saavad. Raamatukogu on ühes „Sõdurite Koduga“ asutatud 1920 a. annetatud raamatute ja Kodu erasummadest. Raamatukogus on 939 eesti, vene ja saksakeelset raamatut; liigitatud raamatukogu ei ole. Ajakirjandusest pole „Sõdurite Kodu erasummade arvel päälle „Postimehe“ ja „Meie Kiriku“ muud tellitud. Lugemistuba Kodul praegu ei ole. Raamatukogust antakse raamatuid sõjaväelastele lugemiseks tasuta ja iga lugeja võib saada korraga mitte

Maaväe uus välivorm.

Maaväe uus välivorm on Vab. Valitsuse poolt 22. juulil s. a. kinnitatatud sarnases kujus, nagu Sõdur Nr. 28. avaldatud.

23. VII. 26.

Toimetus.

rohkem kui ühe raamatu, ning võib seda oma käes pidada mitte üle ühe nädala. Raamatute väljaandmine on igapäev kella 8—15.

1925 a. esimese poole jooksul on raamatukogu tarvitanud 141 sõjaväelast ja raamatuid sai loetud 1044. Suurim hulk lugijaist valis juhuslikult nimekirjast peaaesjalikult ilukirjandust. Teaduslike raamatute kasutajaid leidis vähe.

„Sõdurite Kodu“ juures on pidusaal näitelavaga, mida aga pidude ja spordi jaoks kasutada ei saa, sest saali lagi on sisse kukkumas; selle tõttu sai k. a. aprillil saal sulatud. Spordi-abinõudest on Kodul: 1 kompl. võimlemis-rõngaid, 1 trapeets, 1 tõstekang vihtidega, 1 jalgpall ühes pumbaga, 2 paari poksikindaid 1 poksipall, 1 ronimisköis, 4 espadroni, 2 vehklemisskaki, 2 rinnakaitset, 2 paari espadroni kindaid, 18 spordi särki, 11 paari spordipükse, 8 paari spordikingasid, 4 spordikelku, 33 paari suuske ühes vastava arvu keppidega, — millest on muretsetud Kodu erasummadest 1921—1924 a. jooksul. Käesoleval aastal mingisugusi spordiharjutusi käsitatud ei ole, samuti pole peetud ka võimlemist.

Loenguid on k. a. peetud 11, — ülikooliõppejõudude, üliõpilaste ja eriteadlaste poolt ajaloo-, tervishoiu-, kirjanduse-, maadeteaduse-, loomakasvatuse- j. n. e. üle. Pealtkuulajaid oli loenguil 468 sõjaväelast.

K. a. on „Sõdurite Kodus“ korraldatud pidu- ja tantsuõhtuid Kodu poolt ja garnisoni sõjaväe asutuste aastapäivi. Tantsuõhtuid on peetud 23, eeskavaga pütusid — 5. Tantsuõhtuist võtsid osa garnisoni vaosadest 1219 sõdurit ja nende külalistena kaasatoodud eraiskuid 312, piduõhtutest aga — 933 sõdurit ja eraiskuid. Tantsuks on mänginud kordamisi 2-se diviisi-2-se diviisi kahurväe-, 2. jalgväe rügemendi- ja rata- rügemendi orkestrid. Sõjaväe asutuste aastapäivi on peetud 1, osavõtjaid oli 70 sõjaväelast. Kinoetendus sõjaväelastele on korraldatud 4, osavõtjaid oli 710.

„Sõdurite Kodul“ on olemas: 1) oma tiibklaver (praegu remondis), ostetud 1921 a. Kodu erasummadest. 2) Ameerika kinoaparaat „Zenith“ (annetatud); filmisid tema saab K. N. M. Ü-st tasuta eest; 3) biljard ja 4) malemäng.

„Sõdurite Kodu“ einelaud on väljarenditud eraiskule ja avatud kella 8—24. Garnisoni ülema poolt päälle kõva õlle muid alkohoolilisi jookisid müüa ei ole lubatud.

„Sõdurite Kodu“ tegevus arvudes.

„Sõdurite Kodu“ on 1925 a. esimese poole jooksul korraldanud:

1. Loenguid 11, osavõtjaid oli 468 sõdurit.
2. Kinoõhtuid 4, osavõtjaid oli 710 sõdurit.
3. Tantsu- ja sega-eeskavaga pidu-õhtuid 28, „ „ 2152 „ „ „ ja 312 eraisk.
4. Sv. osade aastapäivi 1, „ „ 70 sõjaväel.
5. Raamatukogu tarvitasid 141 sõjaväelast, raamatuid loetud 1044.
6. Öömaja tarvitasid 28 sõdurit.

1923 a. saadik on „Sõdurite Kodu“ pidanud asuma peaaegu linna serval agulis (Jaama t. nr. 2, end. talveaia „Olympia“ ruumes) ja väga viletsais ruumes. Sellega on seletatav külm osavõtt sõdurite poolt. Remonti on siin raske ette võtta, selle tõttu on kodu ole-

masolu küsimus kuni uute ruumide saamiseni tõsiselt kaalumisele võetud, sest kes vähegi vaevaks on võtnud „Sõdurite Kodu“ praeguse olukorraga tutvuneda, peab küll konstateerima, et Tartu garnisoni „Sõdurite Kodul“ praeguses seisukorras raske on täita tema päale pandud ülesandeid meelelahutuse alal. Et „Sõdurite Kodu“ aja kõrgusele tõstmine mitmeti kohastest ruumidest ära ripub, siis tuleks küll vastavatel võimudel eelilisemalt nende saamiseks samme astuda.

Praegu allub „Sõdurite Kodu“ linna komandandile (Maakonna rahvaväe ülemale), ja majandusliselt 2-sele jalgväe rügemendile, mis ehk mitmeti takistuseks on „Sõdurite Kodu“ edukale tegevusele ja seepärast poleks ka selle küsimuse kaalumise alla võtmine mitte ülearune, sest oleks loomulikum, kui „Sõdurite Kodu“ majandusliselt alluks diviisi staabile ja meelelahutuse alal diviisi kultuur-komisjonile.

G. M.

Sport kaitseväes.

Tallinna garnisoni ujumisvõistlused.

18. juulil korraldati Pirital „Kalevi“ basseinis Tallinna garnisoni väeosade vahelised ujumisvõistlused. Võistlustest võtsid osa üle neljakümne kaitsevälase. Võistluste saavutused olid täiesti rahuldavad ning eelmiste aastate omadest üldiselt paremad.

Võistluste tulemused olid:

500 m. vabaujumises — 1) noor Utter, Sv. ühend. õpeast., 41,9; 2) II j. madr. Mikk, Meriväe ekip., 45,1; 3) noor Janson, 10. jalgväe rüg., 45,3; 4) n.-leitn. Lepik, Lennuväe rüg., 45,4; 5) v. a. o. Johanson, Lennuväe rüg., 46,4 ja 6) noor Berg, Sv. ühend. õp., 52,9.

100 m. vabaujumises — 1) noor Janson, 10. jalg. rüg., 1:35,7; 2) velt. Kõrve, Sv. ühend. õp., 1:47,8; 3) noor Utter, Sv. ühend. õp., 1:50,9; 4) n.-leitn. Lepik, Lennuväe rüg., 1:51,2; 5) kpr. Paistik, Lennuväe rüg., 1:55 ja 6) v. a. o. Johanson, Lennuväe rüg., 1:56,2.

500 m. vabaujumises — 1) noor Eksta, Sv. üh. õp., 11:45,4 (uus rekord); 2) rm. Lindus, Lennuväe rüg., 11:53,6; 3) II j. madr. Mikk, Meriväe ekip., 11:59,6; 4) velt. Kõrve, Sv. ühend. õp., 12:0,3; 5) rm. Teder, Side pat., 12:28,3; 6) noor Jaakheim, Sv. ühend. õpeas., 12:56,5.

1000 mtr. vabaujumises. — 1) noor Schacot, Sv. ühend. õpeas., 22:32,9 (uus rekord); 2) noor Leppik, Sv. ühend. õpeas., 23:35,2; 3) II j. madr. Mikk, Meri-

väe ekip., 23:51,4; 4) noor Eibok, 10. jalg. rüg., 5) noor Klaar, Harjum. rahv. ül. kom.; 6) noor Leemann, 10. jalg. rüg.

50 m. rakmetes ujumises — 1) Sv. ametn. Trubock, Juriskonsultuurist, 1:3,4; 2) noor Janson, 10. jalg. rüg., 1:5,2; 3) rm. Teder Side pat. 1:20,1; 4) kpt. Kerberg, kindralstaabist, 1:23,3; 5) v. a. o. Rätsepp, Sv. ühend. õpasut., 1:35,4; 6) rm. Villo, Side pat., 1:39,2. — i.

Tallinna garnisoni rakmetes teatejooksu võistlused.

18. juulil s. a. korraldati Tallinna garnisoni väeosade vahelised rakmetes teatejooksu võistlused. Võistlusmaa pikkus oli umbes kuus klm. Jooksu algas Vene turult „Kalevi“ maja eest, läks mööda Narva maanteed kuni „Rusalka“ni“, säält edasi mööda Piritateed kuni Piritate sillani, kus ka finish oli. Iga saaga suurus — kümme meest.

Võistluste tulemused olid:

- 1) Sõjaväe ühendatud õpeasutus, aeg 19:54,4;
- 2) 10. jalgväe rügement, „ 21:03,2;
- 3) Harjumaakonna rahv. ülemä komando „ 21:29,7;
- 4) Side pataljon „ 22:49,6.

Kindralstaabi raamatukogu.

Raamatute nimestik.

- 111.5 Alfthan, A. — Gummerus, K. Hobusekasvatuse käsiraamat I. Soome keelest. 206 lhk. 1921.
- 111.12 Eeskiri ratsahobuste ratsastamiseks. 84 lhk. 1924.
- 111.11 Kerge suurtükiväe rivimäärustik. 114 lhk. 1921.
- 111.13 Lutsar, J. Lahing tankide toetusel. 174 lhk. 1924.
- 111.16 Lühikesed juhendid talvisteks õppusteks ohvitseridega. 16 lhk. 1923.
- 111.14 Määrused sõjamängu korraldamiseks. 35 lhk. 1923.
- 111.17 Raske kahurväe rivi-määrustik. 45 lhk. 1921.
- 111.10 Ratsasõidu õpetus. 179 lhk. 1922.
- 112.2 Jalgväe lahing. Ohvitseridele ja allohv. tegevus- ja tagavaraväes. 44 lhk. + 3 joon.
- 112.4 Lebedev, D. Gaasiasjandus sõjas. 41 lhk. 1922.

- F.112.1 Reek, N. Sissejuhatus Kindralstaabi teenistuse kursusesse. I jagu — 172 lhk., II j. — 406 lhk. Loengud. 1923.
- F.112.2 Reek, N. Sõja edu peatinged. 19 ja 20 aastasaja sõdade psühholoogiline visend. Loengud. I j. — Venelased. 144 lhk. II jagu — Sakslased. (145—274) lhk. Pärnu, 1920.
- 111.8 Albrecht, J. Leheküljed vabadussõjast. 141 lhk. Tartu, 1922.
- 111.2 Eesti rahvaväe 9. jalaväe polk. 16. I 19 — I. I. 21. 334 lhk. 1921.
- 111.6 Kruus, H. Vene-Liivi sõda (1558—1561). 158 lhk, Tartu. 1924.
- 111.3 Laaman, E. Soomusrongide diviisi vabadussõjas. I: Punaväe sissetungimine ja väljatõrjumine. 198 lhk. 1923.
- 111.5 Roht, R. Eesti-Vene sõda. Nov. 1918 — veebr. 1920. Lühike ülevaade. 48 lhk.

Kroonika.

— 12. augustiks kutsutakse ühekuulistele tagavaraväelaste õppustele 1898, 1899 ja 1900 a. sündinud tagavaraväe veltveebid ja allohvitserid, kes teeninud rivi kohtadel jalg-, kahur-, ratsa- ja inseneriväes, soomusrondidel, soomusautodel ja tankidel.

— 12. juulil pandi Laiusel langenute sõdurite mälestussamba nurgakivi. Ehitust korraldab Laiuse kihelk. langenud sõdurite mälestussamba komitee. Mälestussamba kavandi valmistas kunstnik Starkopf. Eelarve järele läheb ehitus maksma 500.000 marka.

— Vabariigi Valitsus määras Riigikogu poolt vastuvõetud seaduse põhjal autasuks normaaltalud järgmistele ohvitseridele: kolonel A. Simonile, res.-kolonel M. Terras'ile, major O. Oidermann'ile ja res. al.-kapten O. Tief'ile.

— Lasnamäe aerodroomil juhtus 13. skp. uus lennuõnnetus. Maandumisel jooksis lennuk vastu angaari ja sai vigastusi. Lendur n.-lt. Parsmann peasis kerge põrutusega.

— Riigikogu poolt 27. juulil 1923 a. vastuvõetud kokkuleppe järele kohustusid Eesti ja Saksa valitsused nende piirides asuvate sõjaväelaste matusekohtadega lugupidamisega ümber käima. Et Eestis langenud ja surnud Saksa sõdurite haudade korraldamine kuulub hiljuti maksmapandud „Eesti Vabadussõjas langenud Eesti sõdurite sõjaväljahaudade korrahoidmise“ seaduse ülesannetesse, siis võttis Vab. Valitsus siseministri ettepanekul vastu määruse Saksa sõdurite matuskohade korrahoidmise kohta. See ülesanne pannakse omavalitsusasutuste peale, kusjuures neile tarbekorral siseministeeriumi summadest toetusraha antakse.

— Rakveres püstitava Eesti Vabadussõjas langenute virumaalaste mälestussamba püstitamiseks andis Vab. Valitsus tarvilise maaala tasuta. Mälestussambas saab valmis käesoleval suvel.

— 14. juulil pühitses Tallinna Prantsuse koloni Prantsuse rahvuspäha, mille puhul Prantsuse saadiku juures suurem vastuvõtmine oli.

— 14. juulil jõudsid Tallinna 8 Itaalia ajakirjanikke, kes esitasid Rooma, Genova ja Veneetsai ajalehti.

— Teatavasti annab riik asunikudele odavaprotseentilist ehituslaenu. Põllutööministeerium kavatab laenuandmises nüüd mõnesuguseis uuendusi maksma panna, mis tihelt poolt asunikudele teatuid hõlbustusi pakuskid, teisest küljest aga ka kindlustatud oleks antud laenu kõigiti otstarbekohane kasutamine. Esi-joonel tahetakse läbiviia, et ehitavate hoonete arv ja suurus vastaksid talu tõsisele tarvidusele.

— Eesti-Helveetsia kaubalepingu sõlmimine enamsoodustuse põhimõttel on praegu päevakorral.

— 22-29. juunini peeti Pariisis rahvusvahelist telefoni kaugeühenduste konverentsi, millest Eesti esitajana posti peavalitsuse juhataja ins. G. Jalajas osa võttis.

— Tallinna-Haapsalu rahukogu otsuse täitmiseks on Eestimaa mõisnikkude krediitkassa varandused hool-dajatele üle antud. Tulevikus antakse need varandused arvatavasti maapangale.

— Põllutööministeerium on renditalude korraldamise küsimuse päevakorrale võtnud, mis paljudel põhjustel hädatarvilikuks kujunenud.

— Vab. Valitsuse otsusel mahutati kultuurkapital Eesti Panka jooksvale arvele. Tsekkidele allakirjutama volitati riigisekretäri ja riikantselei pearaamatupidaja.

— Eesti-Austria sõprusvõistlus jalgpallis Tallinnas 14. juulil lõppes Austria võiduga 2:1. Austria meeskonnas mängisid kaasa 3 soomlast.

— Siseminister keelas maruvenelastel Dmitrijevskil, Karasinil ja Subovil elamise Tallinnas, Narvas, Petseris, Harju, Viru ja Petseri maakondades ja 30 klm. lauses piiriäärses maaribas. Kõik kolm venelast on tuntud ägedate Eesti Vabariigi vastaste kihutustöö tegijatena.

— Tulumaksu seaduse muutmise tagajärjena pakub maksustamine endisega võrreldes sootu teist pilti. Tallinnas, näiteks on maksukohuslasi nimekirja järele 19.431 isikut, kuna mullu neid 45.691 oli, seega siis tänavu 26.260 in. vähem. Maksude üldsumma on aga tänavu 193.529.370 marka, mullu 181.834.295 marka, nii siis tänavu rohkem 11. 694.975 marka. See nähtus on seletatav suurema maksukoorma pealepanemisega.

— Metsaekspordööri seisab Eesti teiste väljaveo maade keskel kaheksandal kohal. Ligikaudsete kokkuvõtete järele on Eestist aasta kestel välja veetud 47.000 standarti metsamaterjali.

— Tänavu on Eestist nelja kuu jooksul — märtsist juunini väljaveetud 3.620.880 kanamuna Saksa- maale, Inglismaale, Rootsi ja Soome.

— Metsade peavalitsus kavatab maapidajaid hakata varustama viljapuudega ja marjapõõsastega. Selleks asutatakse 3—4 istandust. Käesoleva aasta kevadel anti juba riigimetsadest ja taimeaedadest maapidajatele kodu ümbruse kaunistamiseks tasuta ilupuid ja põõsaid.

— Marokkos kestavad vihased võitlused prantslaste ja riffide vahel endise hooga. Abd-el-Krimi vägedel õnnestas Prantsuse väerinda läbimurda ja sundida neid taganema tähtsast toetuspunktist Tazast.

— Hiinas näib mässuliikumine oma esialgse hoo ja teravuse kaotanud olevat, kuigi vist selle likvideerimisest veel juttu ei või olla.

Et Hiina mässuliikumise tagaseinas Nõukogude Vene suurt osa mängis, siis on see asjaolu Inglismaal terava vastukaja leidnud. Ajakirjanduses nõutakse diplomaatilise vahekorra lõpetamist Venemaaga, kuna salajase kihutusetöö terav ots just Inglismaa vastu on sihitud.

— Inglismaale teeb muret tööta töoliste küsimuse korraldamine. Nende arv ulatab juba üle 1.300.000.

— Ameerikas valitseb ülisuur kuumus. Päikesepiste kätte on surnud üle 250 inimese. Linnadest põgenevad inimesed maale ja mereranda.

— Poola valitsus on esinenud Nõukogude Vene valitsusele kärelda protseti-märgukirjaga korratuste kohta Poola-Vene piiril. O. K.

Trükivea õiendus.

Sõduris Nr. 28 on eksikombel sissejäänud redaktioniline trükiviga „Maaväe uus välisvorm“ — peab aga olema „Maaväe uus välivorm“.

Kaitseliitlane.

Soome ajakiri meie kaitseliidu arenemisest ja korraldamisest.

„Suomen Sotilas“ Nr. 26/27 — s. a. toob pikema kirjelduse meie kaitseliidust, mida siin lühidalt refereerime.

Sakslaste okupatsiooni ajal, just samal ajal kui Lääne-rindelt algasid teated tulema sakslaste kaotuste kohta, ärkas teatud kodanikkude hulgas mõte luua relvastatud organisatsiooni, kes Saksa okupatsiooni väeosaade lahkudes oleks kohe valmis oma riigi piire kaitsema.

Kavatsus leidis poolehoidu ja 1918 a. augusti kuul alustati põrandaaluse „omakaitse“ nimelise organisatsiooni korraldamist.

Hiljem paluti võimul olevatelt sakslastelt organisatsioonile asutamise luba ja seda avalikult korraldada, millest siis moodustus „Eesti Kaitseliit“.

Kui õiged need arvamusel (oletused) olid, selgus novembris 1918 a., kui sakslased kiiresti maalt lahkusid ja punased röövsalgad pealetungima hakkasid.

Kaitseliidu osad olid esimesed, kes edukalt vastu panid vaenlase pealetungimistele.

Alguses oli kaitseliitu astumine vabatahtlik, kuid 1919 a. kevadel muudeti see sundslikuks ning liikmed jaotati eri liikidesse (kategooriatesse). I liik oli harilikult alalise sõjaväe reserviks, kuna II liik hoolitses sõjaväe ladude ja raudtee sildade valve eest.

Kaitseliidu tegevust ja korraldamist juhtisid sõjaväe ja kaitseliidu ülemad, kelle ülemjuhatajaks oli Vabariigi sõjaväe ülemjuhataja.

Kui rahuleping oli allakirjutatud, alati kaitseliitu osaviisil rahujalale asetama. Peastaabi ohvitserid ja ametnikud määrati teiste kohtade peale või vabastati teenistusest, kuna kirjavahetuse ja omavaheliste asjade selgitamine sisemise kaitseasutuse kantsleli ülesandeks jäi (see vastab meie kriminaal keskpolitseile — Suomen Sotilas'e märkus).

Kaitseliidu kütiosad ja mõned spordi ringid jäid veel tegevusse.

Tuli jõulukuu I. päev. Sõjavägi surus energiliselt ja võidukalt maha terroristide tegevuse, kuid see moment näitas küllalt selgesti, et võitlused olemasolu eest veel sugugi lõppenud pole. Et olla kaitstud niihästi sise- kui välispoolt tulevate hädaohtude eest, selleks tuli kaitseliit uuesti luua.

Nüüd algas energiline korraldamise töö, ja jõulukuu esimesele päevale järgnevatel päevadel võis valveteenistuseks valmisolevad hästi relvastatud kaitseliidu osad näha. Kõik olid vabatahtlikud. Kaitseliidu ajutiseks ülemaks nimetati kolonel Seiman, kuna kaitse-aparaadi ühiseks ülemaks Sõjaminister, kindralstaabi kindral-major Soots jäi.

Kaitseliidu ülemjuhataja ettepanekul jaotas Sõjaminister Vabariigi Kaitseliidu malevateks, kus maakonnad ja linnad, kas ühiselt või eraldi, moodustavad omad malevad, näiteks: Tartu maleva, Narva maleva j. n. e.

Iga maleva järele jaguneb malevkondadeks, missuguseid võivad moodustada kihelkonnad (vallad) eraldi või ühiselt, väiksemad linnad ning alevid, ärarippuvalt kohalistele oludele.

Malevad ja malevkonnad on majanduslised ametiasutused. Operatiivselt jagatakse malevad ja malev-

konnad osadesse, mis vastavad alalise sõjaväe osadelle (jagu, rühm, kompani, j. n. e.).

Malevate ülemaks saadi endisi sõjaväelasi ja nende abilisteks tähtsamad kodanikud.

Kaitseliidu ülesandeks on, põhikirja par. I — olla seaduslikult valitsusele abiks, kaitsta Eesti põhiseaduse täitmist, riiklisi ning kogukondlisi asutusi ja ehitusi, ning hoolitseda kodanikkude üldise julgeoleku eest. Kaitseliitlastel tuleb abi anda ühiskondlistel õnnetustel kordadel (metsapõlemised j. n. e.) süvendada isamaa armastust ja rahvuslist tunnet j. n. e.

Eesmärgi saavutamiseks on kaitseliidul õigus asutada erilisi, niihästi vaimlist, kui kehalist kasvatust edendavaid fonde, korraldada ettekande ja seletuse koosolekuid, kursusi, asutada raamatukogusid, toimetada spordi harjutusi, võistlusi, manöövreid, laskevõistlusi j. n. e. Nagu eelpool olevast selgub, on kaitseliidu ülesanded, samuti kui nende täide viimine, hästi laialdased. Kuid selle juures on alati silmas peetud, et praegune kaitseliit, mis on vabatahtlikkudest moodustatud enesekaitse organisatsioon, peab alati toimima riigi julgeoleku eest hoolitsevana vabatahtliku rahvaorganisatsioonina, missugust ei või muuta alaliseks politseivõimuks. Ainult tarbe korral tuleb tal politseid aidata.

Malevates ja malevkondades alati kohe sõjalise ettevalmistuse tööga, korraldades kursusi juhtidele, ning rinde- ja laskeharjutustega. Eriti pannakse viimase peale suurt rõhku.

Riigikogu võttis vastu 27. veebruaril 1925 a. seaduse Kaitseliidu heaks võetava maksu kohta. Kaitseliidu maksu maksavad kodanikud kõikide teiste maksude alusel: 1925 a. 20 pr. 1924 a. määratud maksude summast ja 1926 a. 10 pr. 1925 a. määratud maksude summast.

Riigikassa andis Kaitseliidule 50.000.000 mrk. krediiti, missugune summa tagasi maksetakse kaitseliidu maksust saadud sissetulekuga.

Majanduslise seisukorra kindlustamiseks korraldavad mitmed malevad pidusid, sest arusaadavalt ei jõua valitsuse poolt saadud abi kõiki väljaminekuid katta. Osa kaitseliitlasi on näiteks isegi vormiriide omal kulul pidanud muretsema. Pidusid korraldades on selgunud, et seltskond suurel hulgal kaitseliidu pidudest osa võtab. Ka see on tunnustuseks, et kaitseliit on sündinud rahva vabast tahtmisest, ning vastab igalviisil tema tunnete.

Veebruari kuul nimetati ajutise kaitseliidu ülemjuhataja asemele kolonel Roska, kes nüüd edukalt kogu maa kaitseliitude tegevust juhib. Kaitseliidu peastaab allub Kaitseliidu ülemjuhatajale, esimeseks staabi ülemaks oli kindralstaabi major Maide. Praegu on kaitseliidu peastaabi ülema k. t. kolonel-leitnant Vende.

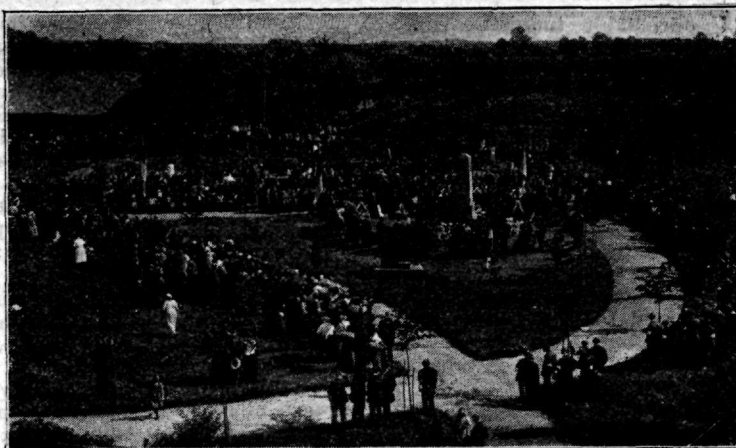
Kaitseliidul on ka oma häälekandja, mis ilmub üks kord nädalas ühes sõjalise ajakirjaga „Sõdur“.

„Kaitseliitlane“ (kaitseliidu lehe nimi) sisaldab kirjutusi kõigi kaitseliitu puutuvate küsimuste kohta, sõjalise ja üldharidusliku töö kohta, ilukirjanduslisi tükke, teateid naabrimaade kaitseliitude tegevuse kohta ning käsitab laiemalt oma maa kaitseliidu elu.

A. R.

Tartumaa Virtsjärve malev-konna malevlaste vannutamine ja Puhja kihelkonna langenud kangelaste ausamba avamine Puhjas 5. juulil s. a.

Pidulised ausamba ümber. Auvahtidena samba juures kaitse-liitlased.

Bolshevism ja kerensklus.

Igal rahval peab olema oma suhtumine nii ajaloolistesse sündmustesse, kui kaasaegsetesse nähtustesse.

Oma lähtekoha leidmine ja sellelt väljamineks maksvate vaadete arvustamine ja ümberhindamine on üks meie pakitsevamate ülesannetest. Alljärgnev kirjutus on katse vaadelda Vene revolutsiooni sündmusi Eesti rahvuslises seisukohalt.

Et ajaloolisi sündmusi hinnata erapooletult, on tarvis nendest kaugeneda. Kaugenemine on võimalik peaaesjalikult ja s. Kuid aja kõrval esineb veel ruumi ja otsekoheste võimalus.

Vene 1917 a. sündmused ei ole ajas veel kuigi kauge seljataga: tolaeagset tegelased on veel juhtival kohal tegutsemas igal pool. Peab mõelduma vähemalt 25—30 aastat, kuni praegune noorsugu oma kätte võtab elus kaaluva osa etendamise ja revolutsiooniaegsed tegelased on varisenud manalasse ehk närbunud raukikka, siis avaneb võimalus vaadelda neid sündmusi erapooletult — ajalooliselt linnulennult. Praegused vaatlused on eredalt erapoolikud, on ainult materjal tulevasele erapooletule vaatlejale. Sarnane ere erapoolikuse ilme on ka „Sõduri“ Nr. 25 ja 24 ilmunud väga huvitaval E. V. kirjutusel „Bolshevism ja kerensklus“. Eredalt erapoolik on loomulikult ka meie kaaskodanikkude suhtumine tolaeagsetesse sündmustesse: on ju sinna maha maetud nii palju isiklikke lootuseid, töövilja ja ka omakseid.

Ometigi peame püüdma tabada tõe juba praegu, et hoiduda saatustlike eksituste eest, et mitte maha matta teist korda omi lootuseid, töövilja ja omakseid. Kuid meil on veelgi rohkem kaotada — terve rahva tulevik on praegu meie kätes, vaimliselt alles kõvenemata kätes. Mitte ainult meie isiklik õnn, vaid tärkavate põlvete lootusrikas tulevik on meie hoolet ja vastutusel. See vastutus on suurem, kui meie seda endale kunagi selgelt ettekujutada suudame. Kui meil igal ühel oleks sada elu, mida anda ja ohverdada võiksime!!

Sellepärast on meile vähe kasu teadmisest, et järgmine põlv aasta 25—30 järel saab teadma erapooletud tõe 1917 a. revolutsiooni sündmustest. meie vajame seda praegu ja kibedamini, kui seda vajavad meie järeltulijad.

Tõe otsimist hõlbustab meile see, et oleme võr-
ratult kaugenened Vene 1917 a. sündmustest teisti: rahvusliste otsekoheste huvide suunas. 1917 a. oli

Eesti rahvas osake Vene impeeriumist, oli igakülgselt seotud tema huvidega. Praegu oleme iseseisev riikline koondus, kelle huvid on seotud Venega välispoliitiliselt nagu naaberrahva huvid naaberrahvaga. Asudes puht-rahvuslikule lähtekohale, avanev meie võimalus juba praegu erapooletult valgustada neid sündmusi ja õpida nendest, nagu ajaloost.

Asudes erapooletult valgustama sündmusi, peame vastused leidma küsimustele: 1) millised olid sündmusi kandvad ideed? 2) millised võimalused olid nende teostamiseks? 3) millised olid rahvakihtide vastastikused suhted, nende majandusline seisukord, kultuur tasapind ja ideoloogia ja 4) milliseid juhtivaid jõude need kihid võisid esile tõsta ja milliseid tegelikult tõstsid?

Millised olid ideed, mis kandsid Vene 1917 a. sündmusi? Sellele, nagu teistele küsimustele vähegi üksikasjalikum vastamine nõuab palju rohkem ruumi, kui meie selleks kulutada võime, sellepärast lepitagu üldjoontega..

1917 a. veebruari revolutsioon oli sõjaväsimuse sünnitus. Vene rahvas ei olnud vaimliselt ettevalmistatud säärasele suurele pingutusele, mida nõuab moodne sõda, ja tema tahe murenes, nagu mureneb rabakivi raske vasara hoopide all. Ei või ütelda, et rahva kannatus oleks pandud eriti raskele proovile. Hädaldused sõjaväitsuste üle olid suuresti liialdatud ja ülespuhutud. Ei olnud puudust ihukattest, ega peatoidust, üleliigne töö ei murdnud kellegi konti. Vene küla elanik nägi raha suuremal määral, kui iialgi enne — perekonna abirahad, kõrgendatud palgad jne. olid allikad, mis palju raha saatsid rahva sekka.

Ka sõjaväel ei olnud põhjust nuriseda, ligi 17.000.000 meest oli mobiliseeritud. See oli vähemalt kaks korda nii palju, kui rinde tegelikult vajab. Kaugele suurem osa nendest lihtsalt logeles seesmistest garnisonides ja rinde seljataga.

Samuti ülespuhutud olid jutud sõjalise varustuse puudumisest. Vähegi korraliku jaotamise ja kasutamise juures oleks seda jatkunud küllaldaselt frondile ja toitvatele ladudele.

Tõelikult kannatajad olid sõjategevuse piirkonna elanikud — lätlased, leedulased, poolakad, ukrainlased ja nendes raioonides elutsevad juudid.

Nendegi kannatused olenesid väga suurel määral venelaste mõttetust toorusest ja hoolimatusest. Et sakslasi näljaga surmata, sunniti taganemist elanikud lahkuma oma alalistelt elukohtadelt ja põgenema sisse-
maale, kuna eluasemed põletati, vilja põllud hävitati. Sääraseid viletsusi kaugem seljatagune ei tunnud.

Järjekult tunnistas enne ravolutsiooni aegne meeoleolu ainult moraalsest lodevusest ja tahte nõrkusest. Tuleb ümberhinnata sündmusi ja anda temale õige nimi: „mäss“ — mitte revolutsioon. Moraalset lodevust, ideelist saamatust ja tahte puudumist tunnistab ka tolle kevadise revolutsiooni veretu iseloom. Seal kus võitlus, on ka ohvrid. Kuid revolutsiooni esimestel päevadel — võitluse päevadel oli vist 17 surmasaanut. Peab tunnistama, et need 17 olid juhuslised ohvrid, mitte võitluse ohvrid. Iga erapooletu kõrvaltvaataja, iga sündmuste psühholoogiase tungija teadis, et sarnane „veretu“ revolutsioon ei tähenda head — see on moment, mil puurist pääsenud kiskjaloom on üllatusest veel segane ja vaikne. Varsti hakkab ta märatsema.

Oli vaja kiirelt teda tabada, tabada õigelt kohalt, et hoida taltsana.

Kuid, esiteks oli neid väga vähe, kes seda nii mõistsid; teiseks olid huvid sedavõrd lahkuminevad, et väga paljud arvasid paremaks ennem tagant ässitada, kui taltsutada, kolmandad lootsid kergemeelselt ja lühinägelikult enesele sellest kasu (nimelt äärmistes tagurlistes ringkonnas). Kõige laiemad hulgad aga olid vaimustatud õnnelikust veretust revolutsioonist, uhkustasid sellega ja lootsid kõike kõige paremat: raginal võitlusõjas, uue õigusliku riigikorra maksma hakkamist ja kõigi tuntud humaansete ideede elluviimist. Ei osatud sugugi karta puurist pääsnu looma märatsemist, kuid väga kardeti reaktsiooni, mis pidi tugenema arenematule Vene tööliste ja talupoegade massile, ja tsarismi uuesti tagasi tulemist. Sellepärast asuti hoollega ennast kindlustama tolle ettekujutatava reaktsiooni vastu — asuti revolutsiooni sündumisele. Vene riik muutus määrataks mittingute, rongikäikude väljaks. Tüübiline näide tolleaegsest revolutsiooni süvendamise viisidest on revolutsiooni ohvrite matmise paraad Peterburi Marsi väljal.

Võime teha siin kohal juba esimese kokkuvõtte:

1917 a. veebruari revolutsioon oli ideetu, oli mäss. Puudus nii revolutsiooniline, kui ka reaktsiooniline korraldatud jõud, oli ainult „obõvatelite“ mass („obõvatel“ tähendab: elanik, kes ühiskondlisest elust ei suuda osa võtta, kes ei ole selleni veel arenenud, vaimliselt tuim, ükskõikne välispoole, kitsarinnaline, lühinägelik, enesele elav inimeseloom). Revolutsioonilisi ideesid hakati alles külvama, revolutsioonilist massi kasvatama, kuna reaktsiooniline mass hakkas kasvama paratamatult iseeneselt uute olude väärnähtuste tõttu.

Milline oli siis tolle Vene oõbvateli arusaamine ja ideede ilm?

Haruldaset mitmekesine segu igasugustest ideedest ja ideeketest. Tuletan meele, et Vene ei ole suutnud oma ideoloogiat luua, vaid on ajajooksul laenanud ja aegajalt täiendanud uute laenudega. Ka meil peetakse nõnda nimetatud kultuur laenusid ülemaks tarkuseks, kuid Venemaa kogemused näitavad, et see on ülim eksitus, mis iganes võib teha. Kultuur ja ideoloogia peavad olema stiilsed — väljakasvanud ja arenatud kodumaa pinnal. Ainult siis on nad loovalt väärtuslised, siduvaalt kanged.

Vene impeerium kujunes etnograafiliselt ligikaudu 150 mitmesugusest rahvast ja rahvakesest, kultuuriliselt laenudest igast ilmakaarest ja kultuurist ning oli selle tõttu just nii rabe, et purunes hoopide all kõige enne, enne Bulgaaria ja Türgi kokku varisemist. Ta oli nagu rabakivi.

Büasantist laenas Vene keskajal tsarismi idee ja selle arendas välja Ivan Julm türannismini. Peeter I laenas tolleaegse moodsa riiklise aparadi konstruksiooni ja imperialismi idee. Hariduse edenedes tihenesid laenud: laenajaid sai palju. Kõik Öhtu-Euroopa filosoofilised ideed said Venemaale tuttavaks.

Kuid pind oli nendele kõigile võõras. Peeter I kolleegiumide nõunikud jäid parukates ja frakides samasugusteks, nagu nad olid lõikamata juukstega ja kaftannides. Olid tõusnud riiklised väljaminekud, oli muutunud väline vorm, olid omaks võetud mitmed Öhtu-Euroopa õuekondade pahed, kuid seesmiselt jäi kõik endiselt saamatuks, tuimaks, omavolihaaliseks.

Just samuti oli lugu ka XIX aastasaja laenudega. Targutati palju humanitaarse aastasja humanismist ja humanistlistest ideedest, kuid need tarkused muutusid moe asjaks rahva elu konstruksioonile suurema mõju avalduseks. See oli kabinetlik ja teelana humaansus.

Neid ideesid ellu viia ei suudetud kunagi. Praktiis inimesi oli palju vähem, kui teoretikuid. Riikiline võim oli sunnitud võitlusse astuma noide teoretiseerivate humanistidega juba ammu. (Väga kujuka ja reaalse pildi annab Dostojevsky omas suures romaanis „Bjeessõ“.)

Humanistlikele ideedele seltsisid Vene rahvaslaste — slavänofiilide ideed ja tühtlasi sotsialistlikud ideed.

Nii siis uskus Vene seltskond kõige pealt Vene rahva mingit erilist määramist ja kutsutud olemist parandama ilma. „Valgust tuleb idast. Vene rahvas on eriline rahvas, kes on kutsutud päästma hukkuvat kultuuri. Öhtu-Euroopa on juba liig vana, on vaimiliselt nõrkenud, loomiseks kõlbmatu, on läbi mädanud. Vene rahval on puhas hing ja puhas südame tunnistus (absoluutse moraali tunne): ta on Jumala võitja rahvas“.

„Vene talupojal on puhas hing, on rikkumata südametunnistus“. „Ainult Venemaal on intelligent; Öhtu-Euroopas intelligenti ei ole, seal on ainult õpetatud, tehnilise hariduse omandanud isikud“. „Vene rahvas on lõpmata sügava iseloomuga, hea ja õiglane rahvas. Venelane on kõige anderikkam inimene“ jne.

Nagu näete, on meil tegemist suure enese ülistamisega ja fanaatilise usuga, mis ei tunnista mingit idee praktiis kontrollimist. Kõiki ilusaid asju loeti, võimalikuks teostada Venes, kuna Öhtu-Euroopat peeti kõlbmatuks nende ideede teostamiseks, mis ta ise välja haudunud.

Veebruari riigipöörde veretust loeti oma usu selgeks tõenduseks. Lõõdud frondil kõige häbistavamal kombel, otsiti vastu tasu mujal ja usuti seda ägedamalt Vene rahva üliinimlikku kutsumist.

(järgneb).

Laulu arendamise tarvidusest kaitseliidus ja kaitseväs.

Ei taha vist keegi salata, et laul ja mäng Eesti rahva ajaloo tähtsast osast on etendanud. Eestlasi tuntakse kui muusika armastajat rahvast. Igivanast orjast on meie ajani alal hoidunud kõrgeväärtuslikud „regivärsid“, mille sünnitajateks ja loojateks olid harilikud igapäevased raske orjuse all ägavalu liht talupojad, kes laule löid killavooris sõites, kui ka mõisa rehes keskkööst alates rehte pekstes.

Neis laules ilmutuvad tolleaegse eestlase rasked ja hinge rõhuvad üleelamused ning kannatused, neis laules ilmutuvad ka rõõmsad silmapilgud, mis üle elati omas perekonnas, naabrite ja tuttavate keskel ja pidudel.

Ei saa ükski teine väikerahvas eestlastega võistelda oma rahvaluule ja rahvalaulude rohkusega.

Laulu ja mängukooside asutamiseks said ärksamad rahvapojad ja tütreid võimaluse kogumiseks ja koos

*Tartumaa Virtsjärve malev-
konna malevlaste vannuta-
mine ja Puhja kihelkonna
langenud kangelaste ausamba
avamine Puhjas 5. juulil s. a.*

*Auvõõrad ja tegelased.
Kaitseliidu ülem kolonel Roska.
Kõrval tütarlapsed elavate lilledega.*

viibimiseks. Ehkki nende otsekohene ülesanne oli laulu ja mängu arendada, kasutati neid koosviibimisi rahvuslase selgitustöö tegemiseks ja isamaalise vaimu levindamiseks.

Neil koosviibimistel oli võimalik omavahel põlevamate poliitiliste päevaküsimuste, kui ka kodusesse ellu puutuvate küsimuste üle läbirääkida. Siin puutusid laiemad rahvahulgad kokku ja siit kanti laiaili ühisel nõupidamisel tehtud otsused. Siin puutusid ka tolleaegsed rahvajuhid kokku ja õhutasid teda vägivallaga hävitatud ja röövitud vabaduse tagasi võitmisele.

Neil koosviibimistel löi loitma vabaduse leek sädemest, mis aastasadasid hõõgus orjuse ja vägivalla tuha alla maetuna. Ikka enam ja enam tungis nende kooride liikmete läbi rahvasse tuhe vabaks saada, nagu oldi vaba ja ripumatu muistsel ajal.

Ja kui siis viimaks kõiki neid ühinemise jänulisi esimeseks suureks Eesti laulupeoks 18, 19 ja 20. juunil 1869 a. Tartusse kokkukutsuti, milline „Liivimaa talurahva pärisorjust vabastamise 50 aasta juubeli ja tänuvalupeo“ nime kandis, sarnast nime sellepärast, et teisiti üldse laulupeoks luba milgil tingimisel ei oleks saadud, siis pääses peol loitma vabaduse koit ja sellest ajast päle näeme rahvuslase vaimu arenemises ja isamaalsuse kasvamises võrratut edenemist. Esimesele laulupeole järgnevad laulupeod on ainsateks ja võimsateks teguriteks meie iseseisvuse saavutamiseks olnud.

Oleme jõudnud iseseisvuseni, vabaduseeni, rippumatuseeni. Oleme loonud riigi ja ehitanud seda. Ka nüüd ei ole meil kerge, sest ilmasõja tagajärjel tuleb meil suurte raskustega võidelda. Ka nüüd peame omi muresid lauluga eemale peletada ja laulus kergendust leida oskama. Seda meie ka mõistame, kuid seda oskust peame laendama ka meie sõjaväe ja kaitseliidu peale.

Meie laul on jõudnud niivõrd edeneda, et Lääne Euroopa rahvad otse imestusega ja kadedusega meie laulu kuulavad ja sellepärast peame seda ka igakülgset edasi arendama, eriti just kaitsevõlde ja malevlaste hulgas.

Kui palju on kirjutatud ajalehis selle üle, et laul meie kaitsevõlde vaeseks lapseks on jäänud ja tema arendamiseks ja levindamiseks pea midagi ära tehtud ei ole. Kõik need kirjutused, nii kurb kui see ka on, on tagajärjetuks jäänud ja sõdurid, kui ka kaitsemalev- lased laulavad linna tänavail sammudes, ärgu-pandagu pahaks, kõrtsist laenatud laule.

Kuigi sääl kõrval mõni isamaaline laul kõlab, siis on see veel seda kurvem, et neid kõrtsilauludega üheväärtiliseks tehakse.

Sõjameeste laul peab tunnistust andma nende isamaarmastusest ja tema kaitsjate kindlast ja julgest

meelest kui ka vaba rahva tõsisest vabaduse tahtest. Seda aga suurema hulga meie sõjameeste poolt lauldavate laulude kohta ütelda ei saa.

On ju sõjaväe teenistuse aeg ka tütlasi noorte kodanikkude isamaalise kasvatamise aeg, kus neile, kes veel õiget arusaamist rahvuslase isolemisest ei oma, seda kõigi abinõudega selgitada ja neid selles vaimus kasvatada tuleb.

Tähtsamaks teguriks sellel alal on kahtlemata laul. Sõjamehe laulud peavad just kasvatulised olema ja sellepärast on otse hädatarvilik, et nad ühes ehk teises suhtes Eesti eluga ja oluga, selle sõna laiemas mõttes ühendatud oleks.

Välisriikide sõjavägedes on sarnase kasvatuse abinõu tähtsusest aru saadud ja sõjaväele sel alal tarvilic kirjanduse tagavara muretsatud. Ka meil oleks viimane aeg selle päle mõtlema hakata ja vastavat tegevust alata.

Arvan, et selle läbiviimine kuigi suurte raskustega seotid ei ole, sest meie heliloojatelt on selleks tarvilik materjal olemas. Tuleks ainult sõjaväes ja kaitseliidus laulmiseks vastavalt ümber korraldada ja „Sõduri“ ning „Kaitseliitlase“ kaudu kõigile kättesaadavaks teha. Kui sõjaväes ehk kaitseliidus tarvilisi ümber korraldajaid ei leidu, tuleks pöörata meie heliloojate poole ja ma olen kindel, et nemad, laulu rahvuslist tähtsust arvesse võttes, asjale täiel määral vastu tuleksid.

Laulude kohastamisel ja viiside seadmisel tuleks silmaspidada, et viisid väga keerulised ega rasked ei oleks, sest näiteks neljahäälilise meeskooriks ei leiduks esiteks vastavaid häälil teatavas kaitseliidu üksuses ja teiseks nõuaks niisuguste laulude kätteõpetamine juhilt teatavat vilumust ja andi muusikas j. n. e. Marsilaulud olgu kahe — ehk kolmehäälilised, siis oleks neid kergem ja võimalikum kätte õppida, kui ka samundes laulda.

Ei taha siin kohal üksikuid laule üleslugema hakata, milliseid marsilauludeks kasutada võiks, vaid jätan selle nende hoolde, kellesse asi otsekohe puutub.

See oleks nüüd marsilaulude kohta. Lõpuks tahaksin puudutada veidi koorilaulu organiseerimist väe- osades.

Olen jälginud meie Eesti sõjaväe arenemise käiku juba tema loomisest päle. I Eesti polgu asutamiseks Venemaalt 1917 a. Eestisse jõudes, oli minu ja kõigi minu kaaslaste — muusika sõprade üheks palavamaks sooviks tolleaegsete kodumaale jõudnud sõjaväelaste hulgas Eesti laulu arendamine. Pean tunnistama, et see mõte poolehoidu leidis ja mõne aja pärast kõlas võimas meeskoori laul. See kestis kuni okupatsiooni vägede ilmumiseni, siis olime, loomulikult, vaikima sunnitud.

See vaikimine aga ei kestnud kaua ja juba Vabadussõja algupäivil jatkasime pooleli jäänud tööd. Nii mõnelgi korral väljaastudes nii rügemendis, kui ka erapidudel saime vaimustavate kiiduavalduste osalisteks, ehkki meie laul vast kunsti nõuete seisukohalt meid endidki mõnikord ei rahuldanud, kuid seda suurem oli moraalne mõju pidudel viibivate rahvahulkade pääle.

Nüüd, olles juba mõned aastad sõjaväest emal, olen nii mõnigi kord juhust otsinud kuulda sõjaväelaste koori laulu, kuid ometigi pole ma seda senini kuulnud.

Arvasin alguses, et seda vaikimist sõjale järgneva väsimuse ja sõjahaavade parandamise arvele kanda tuleb, kuid et nüüd juba mõningad aastat rahuliku aega mõõdunud, siis ei suutnud enam kauem vaikida.

Ütlen veel kord: kaitseliidus ja sõjaväes tulevad ellu kutsuda laulukoorid. Nende läbi on võimalik arendada meie noortes kodanikkudes meile kõigile üliarmast Eesti laulu. Teisest küljest osutub ka laul parima kasvatus abinõuna.

Ei või enm viivitada, vaid tuleb kohe algust teha. Raskused, mis selle teel ette peaksid tulema, peavad saama ära võidetud. Ärgu unustagu, et ka seltskond siin kaasabi andmast ei keeldu, kui seda tarvis peaks olema. Arvan, et laulujuhid häälele meele sõjaväelastele, kui ka kaitsemalevlastele appi tulevad ja suurt isamaalast tööd teha aitavad.

Kui asjaga kohe algust tehakse, võime loota, et juba järgmisel üldlaulupeol 1928 a. sõjaväe ja kaitseliidu ühendatud meeskoor erinumbirga esineda võib. Kujutan juba praegu ette, millist mõju sarnane esinemine rahvahulkade pääle võib avaldada. Loodan kindlasti, et sõjaväelaste ja kaitseliitlaste meeskoor üks eskujulikumaid olema saab.

Sel teel kanname laiali rahvahulkadesse isamaakaitsemise vaimu, ka demonstreerime enda sõjaväe võimeid võraste rahvaste ja riikide ees.

Tehtagu peatselt algust!

A. N.

KAITSELIIDU ELU.

Kaitseliidu keskjuhatuse koosolek.

16. juulil kell 12 pidas kaitseliidu keskjuhatuse järjekorralise koosoleku kolonel Roska juhatusel.

Päevakorra juure asudes, otsustati anda juriidilise isiku õigused Sakala maleva Viljandi linna malevkonnale täies ulatuses.

Edasi kiideti heaks kaitseliidu maja ruumide lõpulik jaotus. Selle järele leiaksid majas aset: Kaitseliidu staap ühes propaganda, õpe- ja spordi osakonnaga. „Kaitseliitlase“ toimetusega, Tallinna maleva pealik ühes staabiga, 6. malevkonna staap ning politsei ratsatseerv. Ülejäänud ruumid kasutatakse kaitseliidu ülema, Tallinna maleva pealiku ja teiste juhtivate jõudude erakorteriteks. Seda jaotust peeti kaitse mõttes väga otstarbekohaseks ja tarvilikuks.

Kaitseliidu embleemiks võeti vastu üks vabariigi valitsusele esitatud riigivapi kavanditest, mis valmistatud kunstnik Timuse poolt ja kujutab Põhja kotkast mõõgaga ja rinna vastu surutud riigikilbiga.

Võeti vastu propaganda osakondade tegevuse põhiaalused, mis võimaldavad õige mitmekesiste vahendite kasutamist.

Koosolekul harutusel olnud naisorganisatsioonide põhikiri otsustati enne lõpulikku vastuvõtmist saata tutvumiseks malevatesse.

Koosolek keeldus harutamast Lääne malevkonna esitist õllemüügi luba andmise kohta Lääne maleva ja Märjamaa malevkonna kodudele, võttes arvesse, et alkoholiga einelaudade avamine on keelatud Kaitseliidu keskjuhatuse vanemate nõukogu ning keskkogu otsusega.

Lükati tagasi Lääne malevkonna palve laenu saamiseks maleva ja teiste naaberriikide lippude muretsemise otstarbeks. Keskjuhatuse leidis, et lippude muretsemine peaks sündima seltskonna algatusel ja toetusel.

ÜLESKUTSE.

Eesti kaitseliit on tegutsenud alles pool aastat, kuid selle lühikese ajaga on ta kujunenud tähtsaks üldtunnustatud riigikaitse teguriks. Eesti rahvas, luues endi keskelt vabatahtliku kaitseorganisatsiooni, võib segamatult teha oma ülesehitavat tööd, sest meie riikliku ja rahvusliku iseolemise eest seisab alalises valves võimas ning tugev kaitseliit.

Kogu senini positiivne töö on seisnud seltskonna soojal vastutulekul. Toetades kaitseliitu oma ainelise ja moraalse jõuga, on rahvas üksmeelselt näidanud, et talle on kallid meie iseseisvus ning iseseisva rahva saatus. Kaitseliidus peab osutama see rahvuslik jõud, kes kasvatab ning süvendab kogu rahva isamaalikke ja rahvuslikke tundeid ning igal silmapilgul on valmis välja astuma ükskõik millise vaenlase vastu. Ning meie usume kindlasti, et seltskond, nähes kaitseliidus võimsat rahutagatist, iialgi ei väsi oma jõudu rakendamast kaitseliidu tööse ega teda toetamast oma kõrgeväertusliku vastutulekuga.

Et luua kindlat sidet seltskonna ja kaitseliidu vahel ning viia omakaitse mõtet igasse rahvakihti, saab

kaitseliidu staabi juures ellu kutsutud propaganda osakond. Elava sõna ja kirjandusega tahab nimetatud asutus süvendada riikliku iseseisvuse ideed, arendada noorsoo rahvuslist enesetunnet, valgustada kaitseliidu töötähtsust ja mõtet, paraliseerida riigivastast kihutustööd ning ühesõnaga — teha kõik, et viia rahvast paremale äratundmisele riikliku iseolemise väärtusest.

Üheks tähtsamaks teguriks nende ülesannete teostamisel on kaitseliidu häälekandja — oma ajakiri. Praegu ilmubki ajakirja „Sõdur’iga“ kaitseliiduhäälekandja „Kaitseliitlane“, missugune ka, nii palju kui see sellekohastes oludes võimalik, osaliselt oma ülesannet täidab. Kuid kaitseliidu organisatsiooni järjekindla kasvamise ja tugevnemisega on nõudmised oma ajakirja vastu tõusnud. Kaitseliidul peab tingimata ilmuma oma iseseisv mõttekandja.

Olles vahemeheks ja informaatoriks seltskonna ning kaitseliidu vahel, kaitseliitlaste eneste keskel, peab ta omil veergudel avaldama kõik, millest huvitatud iga üksik kaitseliitlane ja kogu rahvas. Nii leiavad

„Kaitseliitlases“ ruumi juhtkirjad kaitseliidu kohta üldse, artiklid sõjanduslikest uurimustest, sõjandus-technikast, pädagoogikast, rahvuslikest küsimustest, noorsoo ja kogu rahva kehalisest ning vaimlisest kasvatusest kaitseliidu elu-olust naaberriikides ja omakaitse tegevusest välismaal. Samuti täielikku informatsiooni kaitseliitlastest päevaküsimustest, sündmustest ning lõpuks antakse ruumi ilukirjanduslikele paladele, mis kantud rahvuslikust ja isamaalikust ideest. Teksti illustreerivad rahvuslikku tunnet õhutatavad joonistused ja maalid, ülevõtted kaitseliidu elust ning tähtsamaist kaitseliidu tegelasist; samuti pidid iseloomulikumatest isikutest ja sündmustest kodu- kui ka välismaal. Kaastöölisteks on meie tähtsamad ja asjatundlikumad kirjanikud ning ajakirjanikud, seltskonnategelased, kaitseliitlased ja sõjaväelased.

Lugedes ja tellides „Kaitseliitlast“, võimaldub igal riigi- ja omavalitsuse asutusel, igal üksikul isikul ning organiseeritud kaitseliitlastel kursis seista meie riigi kaitse seisukorraga ja tutvuneda igasuguste küsimustega rahva sõjandusliku ning üldkultuurilise kasvatuse alal. Sellepärast on tarvilik, et kaitseliidu häälekandja pääseks igasse asutusse ja maija.

„Kaitseliitlane“ ilmub kaitseliidu staabi väljaandel juba lähemal ajal, kuid varem on tarvis teada, millise vastuvõtu ja poolehoidu osaliseks saab tähendatud ajakiri. On ju arusaadav, et kaitseliidu häälekandja olemasolu kindlustab rahvas oma ainlise toetamisega tellimiste näol. Kaitseliidu staap, asudes häälekandja väljaandmisele, loodab kindlasti, et kõik asutused ja riigikaitsest ning rahvasaatuses huvitatud kodanikud tellivad nimetatud ajakirja ja mõjuvad kaasa tema levinemiseks.

Palun kõiki riiklisi- ja omavalitsusasutusi, seltskondlikke organisatsioone, kaitseliitlasi ning neid kodanikke, kes soovivad ajakirja „Kaitseliitlast“ endi tellimistega toetada, kõige hiljem 15. augustiks teatada, mitme eksemplari pääle võitetellimisi saata ning kui suurt poolehoidu üldse edaspidi Teie asukoha lähedusest kaitseliidu ajakirjale loota võib. Samuti huvi tab meid väga, kas on Teie poolt loota ajakirjale kaastööd.

Senine ajakirjanduse praktika ei tunne küll sarnast eeltööd — enne ajakirja ilmumist pöörata asutuste ja isikute poole — kuid silmas pidades, et loodetavate tellimiste pääle toetudes võib ajakirja kohta julgema ainlise kui ka sisulise kalkultatsiooni kokkuseada, tuleb „Kaitseliitlasele“ nii toimetada.

„Kaitseliitlane“ ilmub kaks korda kuus. Tellimise hind postiga koju kätte saates on aastas — 600 marka, poolaastas — 300 marka. ja veerandaastas — 150 mrk. Üksik number 25 marka.

Aastatellimisel kestab tellimise aeg tellimise päevast kuni järgmise aasta sama päevani (näit. 1. sept. 1925 a. — 1. sept. 1926 a.).

Igasuguse kirjavahetuse, kaastöö ja tellimiste aadress on: Tallinn, Kaarli tän. nr. 8.

Toetudes Teie lahke vastutuleku pääle jään lootma rõõmustavaid tagajärgi.

Tallinnas, 13. juulil 1925 a.

J. Roska,
kolonel

E. V. Kaitseliidu ülem.

Ametlikud teated.

Kõikidele malevate päälikutele.

Sõjaminister on Kaitseliidu ülema vastu oma nõusolekut avaldanud — augusti kuu algul s. a. malevates kõnedega esineda.

Et varemalt juhtumisi on olnud, kus mõned malevad, mööda minnes Kaitseliidu ülemast, otsekohe Sõjaministri poole on pööranud — paludes Sõjaministrit neile alluvas malevas kõnedega esineda — juhib Kaitseliidu ülem malevate päälikute tähelepanu selle peale, et see ka seekord sarnaselt välja ei tuleks, vaid soovivat on, et malevad ülemaltähendatud otstarbel palvetega Sõjaministri poole Kaitseliidu ülema kaudu pööraksid.

J. Vende
Kolonel-leitnant,
staabi ülema k. t.

Ringkiri.

Kõikidele malevate päälikutele.

Politsei Peavalitsuse poolt on kaitseliidu ülemale kaebtus tulnud, et malevad ja ka malevkonnad neile

lubatud korjanduste, näitemüükide ja loteriide aruandeid kindlaks määratud tähtaegadel kohalikkudele politsei asutustele ära ei saada nagu seda Politsei Peavalitsuse selleks väljaantud lubadel ning juhatuskirjas loteriide seaduse kohta R. T. Nr. 81/82 — 1923 a. ettenähtud.

On isegi juhtumisi ettetulnud, kus malevkonnad, peale korjanduse tähtaja lõppu, korjanduse lehti malevatele mitme kordsete nõudmistega peale vaatamata, mitme kuu jooksul ära ei ole annud, millest järeldada võib, et malevkonnad ei täida malevate päälikute korraldusi.

Sarnaseid nähtusi peab Kaitseliidu ülem lubamatu ning kohustab kõiki, korjanduste ja loteriide toimepanemise puhul, täpselt Politsei Peavalitsuse poolt määratud ning ülemalnimetatud loteriide seaduse kohta käivas juhatuskirjas tähendatud tähtaegadest ja korrast kinnipidama.

J. Vende
Kolonel-leitnant,
staabi ülema k. t.

Uued määrustikud.

Mõnede järelepärimiste pääle määrustikkude väljatöötamise seisukorra kohta teatan, et lähemal ajal on ilmumisel järgmised määrustikud ja käsiraamatud:

1. Kaitseväe distsiplinaar karistuste seadlus on aprilli kuul käesoleval aastal esitatud Vabariigi Valitsusele ja võib loota, et ta viimase poolt peatselt kinnitamist leiab.

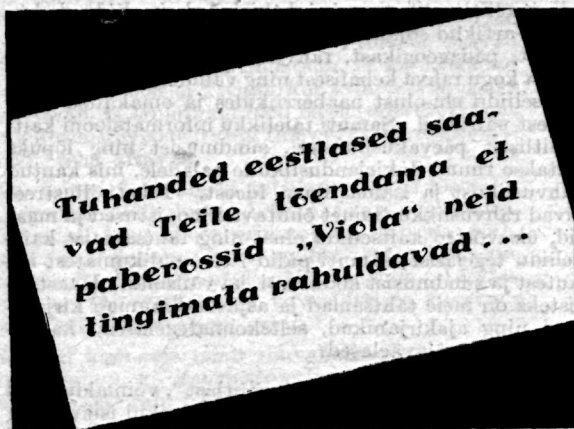
2. Sise ja garnisoni määrustikkude kavad on praegu lõpulikult väljatöötamisel ja saavad septembri — oktoobri kuul saadetud diviiside ja teiste väeosade ülematele seisukoha võtmiseks.

3. Välimäärustiku väljatöötamisele on asutud, milleks on moodustatud vastav komisjon. Senini takistas töö algust mõnesuguste asjaolude selgitamine, mis viimasel ajal lahendatud.

4. Trükist ilmub lähemal ajal ajutine käsiraamat „Kergejõustiku“ alal, niisama ka ajutised „Määrused spordi võistluseks kaitseväes“, mis mõlemad oleksid osad tulevases „Kehalise kasvatuse eeskirjast“, nagu selle osadena oleks ka juba ilmunud „Mängud“, „Suusatamine“ ja „Takistuste võtmine“ lahingu olukorras (Sõmini ksk. 1924 Nr. 556).

5. Ka ilmub neil päevil trükist „Koostöö lennuki ja jalgväe vahel“, mis oleks ajutiseks juhtnõõriks meie kaitseväes mainitud alal.

6. Siis on praegu trükis Kindralstaabi VI osakonna poolt väljaantavad käsiraamatud „Silmamööduline plaanistamine“ ja „Õhuasjandus“.

7. Välja töötamise järgus, on järgmised käsiraamatud:

a) Prantsuse „Ajutine juhend side ja ühenduste organisatsiooni ja tegevuse kohta“ — tõlge prantsuse keelest; b) Kehaliste harjutuste tervishoid ja c) mõned suurtüki asjandusse puutuvad raamatud.

Kindralstaabi VI osakonna ülem.

Vastutav toimetaja E. Limberg.

Väljaandja: Sõdur. Tallinn, Pagari tän. nr. 1.

Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühisus

Tartus, Suurturg № 14, omas majas.

Telefon: juhatuse nr. 700; üldine nr. 177. ————— Aritunnid kella 10—2.

Kõige vanem Eesti rahaasutus,
asutatud 1902 aastal.

Ühisus annab laenusid, võtab vekslid, voliklrju ja maid dokumente sissenõudmiseks, saadab raha teistesse kohtadesse j. n. e.

Ühisus võtab raha hoiule kuldkrooni alusel tähtajale ja jooksvale arvele ja maksab ajakohast protsenti.